

Rapport

DRAAGVLAK VOOR AFSTEKEN VUURWERK

**Analyse in opdracht van het Wetenschappelijk
Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC)**

April 2019

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2019/045

Datum

April 2019

Opdrachtgever

Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC)

Auteurs

Laurens Klein Kranenburg
Peter Kanne

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Samenvatting

Aanleiding

De viering van de jaarwisseling is behalve een feestelijke gebeurtenis ook een moment waarop veel overlast van vuurwerk plaatsvindt, met veel persoonlijk letsel en schade aan persoonlijke eigendommen. Gemiddeld belanden 480 gewonden op de spoedeisende hulp, raken 200 ogen beschadigd en ontstaat voor miljoenen euro's schade aan particuliere eigendommen.¹ Het kabinet heeft voorlopig besloten om geen verbod in te stellen op knalvuurwerk en vuurpijlen, zoals de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) in 2017 heeft geadviseerd. Wel krijgen gemeenten de mogelijkheid om een lokaal vuurwerkverbod in te stellen. Verder zijn verkopers van vuurwerk verplicht om gratis vuurwerkbrillen en afsteeklonten te verstrekken aan particulieren. Ook wordt de handel in illegaal vuurwerk harder aangepakt.

De Tweede Kamer heeft de regering in een motie opgeroepen om een onafhankelijke evaluatie uit te voeren naar de effecten van de nieuw ingevoerde maatregelen, met expliciete aandacht voor het maatschappelijke draagvlak. I&O Research voert sinds 2014 elk jaar – in november/december – een onderzoek uit naar het draagvlak voor vuurwerk en alternatieven voor het afsteken van vuurwerk door particulieren. Dit longitudinale onderzoek biedt een uitstekende basis om de ontwikkeling van het draagvlak voor vuurwerk (en eventuele alternatieven) onder de Nederlandse bevolking in kaart te brengen. Het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC) heeft I&O Research gevraagd een secundaire analyse uit te voeren op de data van 2014 tot en met 2018.

Onderzoeksdoelen

Deze samenvatting zet de belangrijkste uitkomsten van de secundaire analyse op een rij.

De analyse geeft inzicht in de mate waarin Nederlanders van 18 jaar en ouder:

- 1 zelf weleens vuurwerk afsteken, dat van plan zijn binnenkort te doen en zich houden aan de beperkingen (wat betreft afsteektijden, locatie en type vuurwerk)
- 2 overlast van vuurwerk ervaren en zich kunnen vinden in maatregelen om de overlast van vuurwerk te beperken (strengere handhaving van afsteektijden, vuurwerkvrije zones en het verbod op illegaal vuurwerk)
- 3 voor- of tegenstander zijn van een particulier vuurwerkverbod (in verschillende varianten) en hoe zij staan tegenover alternatieven voor het afsteken van vuurwerk door particulieren

Onderzoeksdoel 1: Afsteekgedrag

Bij de vraag of men weleens vuurwerk afsteekt (het zogenaamde 'algemene' afsteekgedrag) is het beeld tussen 2016 en 2018 stabiel (40 procent). Bij de vraag of men bij de komende jaarwisseling vuurwerk gaat afsteken (het 'voorgenomen' afsteekgedrag), lijkt in 2018 een neerwaartse trend te zijn ingezet (van 19 naar 16 procent). De vraag is echter of deze trend zich in de komende jaren doorzet. We zien dat de daling sterker is in de leeftijdscategorie 18-24 jaar.

Vuurwerk afsteken populairst onder jongeren en op het platteland

Jongeren van 18-24 jaar steken het vaakst vuurwerk af, gevolgd door 35-49 jarigen (mensen jonger dan 18 maakten geen deel uit van dit onderzoek). Bij deze laatste groep zijn het met name ouders die samen met hun kinderen vuurwerk afsteken. De animo om vuurwerk af te steken is onder 65-plussers het laagst. Bij het voorgenomen afsteekgedrag is er geen (significant) verschil naar opleidingsniveau. Mannen steken in alle jaren vaker vuurwerk af dan vrouwen. De verschillen in het 'algemene' afsteekgedrag tussen stedelijke en niet-stedelijke gebieden zijn niet significant.

¹ Onderzoeksraad voor Veiligheid (2017), *Veiligheidsrisico's jaarwisseling*. Den Haag: OVV.

Bij het voorgenomen afsteekgedrag zien we dat inwoners van niet-stedelijke gebieden vaker vuurwerk afsteken dan inwoners van zeer sterk stedelijke gebieden.

Onderzoeksdoel 2: Overlast en handhaving

Rond de jaarwisseling (28 december t/m 1 januari) ervaren ruim vier op de tien Nederlanders 'meestal' of 'altijd' overlast van vuurwerk. Een derde zegt in deze periode 'af en toe' overlast te ervaren. Buiten de jaarwisseling (dus een ruimere periode voor en na de jaarwisseling) ervaart een kwart van de Nederlanders 'meestal' of 'altijd' overlast van vuurwerk en 44 procent 'af en toe'. Geluidsoverlast, onder meer door harde knallen, vormt de grootste bron van overlast rond de jaarwisseling. Ruim acht op de tien Nederlanders (87 procent) ervaren hier hinder van. Ruim de helft ervaart ook overlast van vuurwerkresten op straat. Vier op de tien Nederlanders hebben te maken met angstige of gestreste huisdieren.

Ook deel vuurwerkafstekers ervaart overlast

Ook degenen die zelf vuurwerk afsteken, ervaren overlast rond en buiten de jaarwisseling. Tijdens de jaarwisseling ervaart 22 procent van de (volwassen) vuurwerkafstekers 'meestal' of 'altijd' overlast. Buiten de jaarwisseling geldt dit voor 14 procent van de vuurwerkafstekers.

Meer steun voor verdere beperking afsteektijden

Sinds de jaarwisseling van 2014-2015 is het afsteken van vuurwerk alleen toegestaan op 31 december vanaf 18.00 uur 's avonds tot 1 januari 2.00 uur 's nachts. De grootste groep Nederlanders (46 procent) vindt de huidige afsteektijden prima. Niettemin is het aandeel dat pleit voor een verdere beperking van de afsteektijden gegroeid van 29 procent in 2016 naar 38 procent in 2018. Deze stijging doet zich sterker voor onder niet-vuurwerkafstekers.

Veel steun voor strengere handhaving op illegaal vuurwerk

Net als in eerdere jaren is er veel steun voor strengere handhaving van het verbod op illegaal vuurwerk. Driekwart van de Nederlanders is voorstander van het strenger handhaven van dit verbod. Voor een op de acht Nederlanders is het huidige handhavingregime voldoende.

Meerderheid blij met vuurwerkvrije zone

Sinds 2014 hebben we respondenten gevraagd naar hun mening over de vuurwerkvrije zones in hun gemeente. Daaruit komt een stabiel beeld naar voren: steeds geven circa zeven op de tien bewoners aan hier blij mee te zijn. De groep die het niets uitmaakt, schommelt in deze jaren tussen 15 en 21 procent. Slechts een klein deel (4 procent in 2018) is er niet blij mee.

Verdere afname animo voor vrijwillige vuurwerkvrije zones

In sommige gemeenten is geëxperimenteerd met vuurwerkvrije zones op vrijwillige basis. Deze 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones komen in de plaats van of zijn een aanvulling op 'verplichte' vuurwerkvrije zones. In 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones geldt geen verbod, maar er wordt wel met borden aangegeven dat vuurwerk afsteken niet gewenst is. Ook zouden buurtbewoners elkaar en anderen corrigeren.²

Nederlanders waren in 2018 per saldo tegen het idee van 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones (er zijn meer tegenstanders dan voorstanders). De animo voor dit idee is in vergelijking met vorig jaar verder afgenomen, met name onder inwoners van gemeenten met een vuurwerkvrije zone.

² Deze toelichting is gegeven aan respondenten, voordat zij hun mening konden geven over 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones.

Een kwart van de Nederlanders vindt vrijwillige vuurwerkvrije zones een (heel) goed idee, twee op de tien staan hier neutraal tegenover en de helft (49 procent) vindt het een (heel) slecht idee. In 2016 was de verhouding tussen voor- en tegenstanders: 30 procent *voor* en 42 procent *tegen*.

Onderzoeksdoel 3: Draagvlak

Meerderheid voorstander van vuurwerkverbod in combinatie met centrale vuurwerkshow

Een algemeen vuurwerkverbod voor particulieren kan in 2018 rekenen op de steun van 48 procent van de Nederlanders. Tussen 2016 en 2017 is de steun hiervoor toegenomen. Sinds 2017 is het beeld stabiel. Als een algemeen verbod wordt gecombineerd met een vuurwerkshow op een centrale plaats in de gemeente komt het aandeel voorstanders uit op een meerderheid van 55 procent in 2018.

Meerderheid voor verbod op knalvuurwerk

Een meerderheid van de Nederlanders (63 procent) is vóór het verbieden van knalvuurwerk. Voor een verbod op vuurpijlen bestaat geen meerderheid: 41 procent is voor, 53 procent is tegen.

Steun voor lokaal vuurwerkverbod

In de discussie rond het verbieden van vuurwerk is ook geopperd om gemeenten de mogelijkheid te geven een lokaal vuurwerkverbod (voor de gehele gemeente) in te stellen. Dit zou vanaf de jaarwisseling in 2019 mogelijk moeten zijn.³ Ruim de helft (58 procent) van de Nederlanders is (overwegend) voor een lokaal vuurwerkverbod. Een derde (34 procent) is hierop tegen. Van de vuurwerkafstakers zijn ruim zes op de tien (63 procent) tegen een lokaal vuurwerkverbod.

Professionele vuurwerkshow populairste alternatief bij particulier vuurwerkverbod

Sinds 2015 is er één evenement duidelijk het populairst als alternatief bij een particulier vuurwerkverbod: een professionele vuurwerkshow op een centrale plaats in de gemeente. Hieraan geven ruim zes op de tien Nederlanders de voorkeur. De andere alternatieven, zoals een groot vreugdevuur, popconcert of gezamenlijk eten, volgen op grote afstand. Voor een op zes Nederlanders is er geen alternatief nodig.

³ Zie Binnenlands Bestuur (2018), 'Gemeenten mogen vuurwerk oudjaar 2019 verbieden', <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/gemeenten-mogen-vuurwerk-oudjaar-2019-verbieden.9601432.lynkx> (geraadpleegd 5 december 2018).

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	3
Aanleiding	3
Onderzoeksdoelen	3
Onderzoeksdoel 1: Afsteekgedrag.....	3
Onderzoeksdoel 2: Overlast en handhaving	4
Onderzoeksdoel 3: Draagvlak.....	5
1. Inleiding	8
1.1 Aanleiding	8
1.2 Onderzoeksdoelen	8
1.3 Methode.....	9
1.4 Leeswijzer	10
2. Afsteekgedrag	12
2.1 Afsteekgedrag.....	12
2.2 Type vuurwerk.....	16
3. Overlast en handhaving	18
3.1 Overlast van vuurwerk	18
3.2 Meldingsbereidheid	20
3.3 Afsteektijden	20
3.4 Illegaal vuurwerk	22
3.5 Vuurwerkvrije zones	23
3.6 Vrijwillige vuurwerkvrije zones	26
4. Draagvlak	28
4.1 Algemeen vuurwerkverbod en -alternatieven	28
4.2 Afsteekverbod knalvuurwerk en vuurpijlen	38
4.3 Lokaal vuurwerkverbod	40
4.4 (Gemeentelijke) vuurwerkshows	41

1

HOOFDSTUK

Inleiding

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De viering van de jaarwisseling is behalve een feestelijke gebeurtenis ook een moment waarop veel overlast van vuurwerk plaatsvindt, met veel persoonlijk letsel en schade aan persoonlijke eigendommen. Gemiddeld belanden 480 gewonden op de spoedeisende hulp, raken 200 ogen beschadigd en ontstaat voor miljoenen euro's schade aan particuliere eigendommen.⁴

Rapport Onderzoeksraad voor Veiligheid

In 2017 publiceerde de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) een set van aanbevelingen gericht op het verminderen van vuurwerkgerelateerd letsel en verstoringen van de openbare orde. De OVV stelde voor om een verbod in te stellen op knalvuurwerk en vuurpijlen, die voor het meeste letsel en de meeste overlast zorgen. Verder was het advies om de handel in illegaal vuurwerk harder aan te pakken en consumenten gratis vuurwerkbrillen en aansteeklonten te verstrekken. De regering heeft in juni 2018 gereageerd op de aanbevelingen van de OVV.⁵ Er komt voorlopig geen landelijk verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen. Het kabinet geeft de voorkeur aan een lokale aanpak met een ondersteunende rol voor de Rijksoverheid. Gemeenten krijgen expliciet de bevoegdheid om een lokaal vuurwerkverbod – voor de gehele gemeente – in te stellen.⁶ Deze bevoegdheid zou voorafgaand aan de jaarwisseling van 2019-2020 geregeld moeten zijn.

Tweede Kamer

Ook in de Tweede Kamer komt het onderwerp regelmatig aan de orde. Tijdens het Algemeen Overleg van 20 juni 2018 is een motie aangenomen⁷, die de regering oproep om een onafhankelijke evaluatie uit te voeren naar de effecten van de nieuw ingevoerde maatregelen. Daarbij werd aangegeven dat de voortgang van het maatschappelijk debat nadrukkelijk moest worden betrokken in de besluitvorming.

Secundaire analyse I&O Research

I&O Research voert sinds 2014 elk jaar – in november/december – een onderzoek uit naar het draagvlak voor vuurwerk en alternatieven voor het afsteken van vuurwerk door particulieren. Dit longitudinale onderzoek biedt een uitstekende basis om de ontwikkeling van het draagvlak voor vuurwerk (en eventuele alternatieven) onder de Nederlandse bevolking in kaart te brengen. Het WODC heeft I&O Research gevraagd een secundaire analyse uit te voeren op de data van 2014 tot en met 2018.

1.2 Onderzoekdoelen

Deze analyse geeft inzicht in de mate waarin Nederlanders van 18 jaar en ouder:

- 1 zelf weleens vuurwerk afsteken, dat van plan zijn binnenkort te doen en zich houden aan de beperkingen (wat betreft afsteektijden, locatie en type vuurwerk)
- 2 overlast van vuurwerk ervaren en zich kunnen vinden in maatregelen om de overlast van vuurwerk te beperken (strengere handhaving van afsteektijden, vuurwerkvrije zones en het verbod op illegaal vuurwerk)
- 3 voor- of tegenstander zijn van een particulier vuurwerkverbod (in verschillende varianten) en hoe zij staan tegenover alternatieven voor het afsteken van vuurwerk door particulieren

⁴ Onderzoeksraad voor Veiligheid (2017), *Veiligheidsrisico's jaarwisseling*. Den Haag: OVV.

⁵ Brief van de Minister van Justitie en Veiligheid en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 8 juni 2018. Tweede Kamer, vergaderjaar 2017-2018, 28 684, nr. 526.

⁶ Brief van de Minister van Justitie en Veiligheid en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat van 16 november 2018. Tweede Kamer, vergaderjaar 2018-2019, 28 684, nr. 543.

⁷ Motie van de leden Den Boer en Dik-Faber. Tweede Kamer, vergaderjaar 2017-2018, 28 684, nr. 532.

1.3 Methode

Deze rapportage bevat de resultaten van een secundaire analyse van de onderzoeken die I&O Research sinds 2014 heeft uitgevoerd. Sinds 2015 is Binnenlands Bestuur de opdrachtgever. In totaal zijn er vijf vuurwerkonderzoeken uitgevoerd (tabel 1.1). Vanwege een wijziging in de onderzoeksmethode zijn de resultaten van 2014 en 2015 niet een-op-een te vergelijken met de uitkomsten van 2016 en later.

In 2014 is er geen gestratificeerde steekproef getrokken op geslacht, leeftijd, regio en opleiding en is er sprake van een andere veldwerkperiode. In 2015 is de steekproef alleen gestratificeerd op provincie. Waar wij het vermoeden hebben van een trendbreuk tussen 2015 en 2016 is dit bij de resultaten aangegeven. Vanaf 2016 zijn de resultaten onderling vergelijkbaar. Afgezien van het absolute niveau geven de resultaten van 2014 en 2015 wel inzicht in de verhouding tussen groepen, zoals leeftijds- of opleidingscategorieën. Omwille van de duidelijkheid is in de grafische presentatie ervoor gekozen om de resultaten van 2014-2015 met een verticale lijn te scheiden van de resultaten van 2016-2018.

Alle onderzoeken van I&O Research richten zich op Nederlanders van 18 jaar en ouder. We hebben geen onderzoek gedaan naar het (afsteek)gedrag en de mening van kinderen en jongeren onder de 18 jaar.

Tabel 1.1

Overzicht van vuurwerkonderzoeken door I&O Research, 2014-2018

ONDERZOEK	VELDWERKPERIODE	AANTAL RESPONDENTEN	MARGE ⁸	WEGING
1	26-28 december 2014	5.865	+/- 1,3%	Geslacht, leeftijd, provincie en opleidingsniveau
2	3-8 december 2015	2.492	+/- 2,0%	Geslacht, leeftijd, provincie en opleidingsniveau
3	1-5 december 2016	2.519	+/- 2,0%	Geslacht, leeftijd, provincie en opleidingsniveau
4	16-26 november 2017	3.339	+/- 1,7%	Geslacht, leeftijd, provincie en opleidingsniveau
5	15-22 november 2018	3.052	+/- 1,8%	Geslacht, leeftijd, Nielsen-regio en opleidingsniveau

I&O Research Panel

Alle onderzoeken zijn uitgevoerd in het I&O Research Panel. Daarnaast is maximaal 5 procent van de deelnemers afkomstig van PanelClix. Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). De respondenten hebben geen financiële vergoeding gehad voor hun aanmelding voor het panel. Ook voor deelname aan de onderzoeken over het verloop van de jaarwisseling kregen respondenten geen vergoeding. De onderzoeksresultaten van burgers zijn na herweging op geslacht, leeftijd, Nielsen-regio (2014: provincie) en opleidingsniveau representatief voor Nederlanders van 18 jaar en ouder, voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Dit is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard.

⁸ Bij een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent, een uitkomst (proportie) van 0,5 en het genoemde aantal respondenten (n) in de derde kolom.

Analyse en rapportage

In het rapport worden de uitkomsten in de periode 2014-2018 op een rij gezet. De focus ligt daarbij op de resultaten over alle Nederlanders (het aantal respondenten in tabel 1.1). Daarnaast geven we aan voor welke groepen (geslacht, leeftijd, opleiding en stedelijkheidsklasse⁹) de verschillen in de tijd significant zijn. Alle verschillen die als zodanig zijn benoemd, zijn statistisch significant (tenzij anders vermeld). Ook zoomen we op een aantal plekken in op het afsteekgedrag en de mening van vuurwerkafstekers ten opzichte van mensen die dat niet doen.

1.4 Leeswijzer

In dit rapport hebben we – waar mogelijk – de resultaten van de vijf vuurwerkpeilingen op een rij gezet. In hoofdstuk 2 komt het afsteekgedrag van (volwassen) Nederlanders aan de orde (*onderzoeksdoel 1*). Hoofdstuk 3 gaat in op de overlast die Nederlanders van vuurwerk ervaren en laat zien in hoeverre zij voorstander zijn van maatregelen om de overlast van vuurwerk te beperken (*onderzoeksdoel 2*). Ten slotte wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op het draagvlak voor een verbod op het afsteken van vuurwerk door particulieren en mogelijke alternatieven, zoals een centrale vuurwerkshow in de gemeente (*onderzoeksdoel 3*).

⁹ Er is gekozen voor stedelijkheidsklasse (CBS-definitie o.b.v. de omgevingsadressendichtheid) als regionale indeling, omdat afsteekgedrag en draagvlak voor vuurwerk vooral samenhangen met de verschillen tussen stad en platteland.

2

HOOFDSTUK

Afsteekgedrag

2. Afsteekgedrag

2.1 Afsteekgedrag

De vraag of mensen vuurwerk afsteken is sinds 2014 op twee manieren gemeten: (1) of men doorgaans vuurwerk afsteekt en (2) of men bij de komende jaarwisseling vuurwerk gaat afsteken.

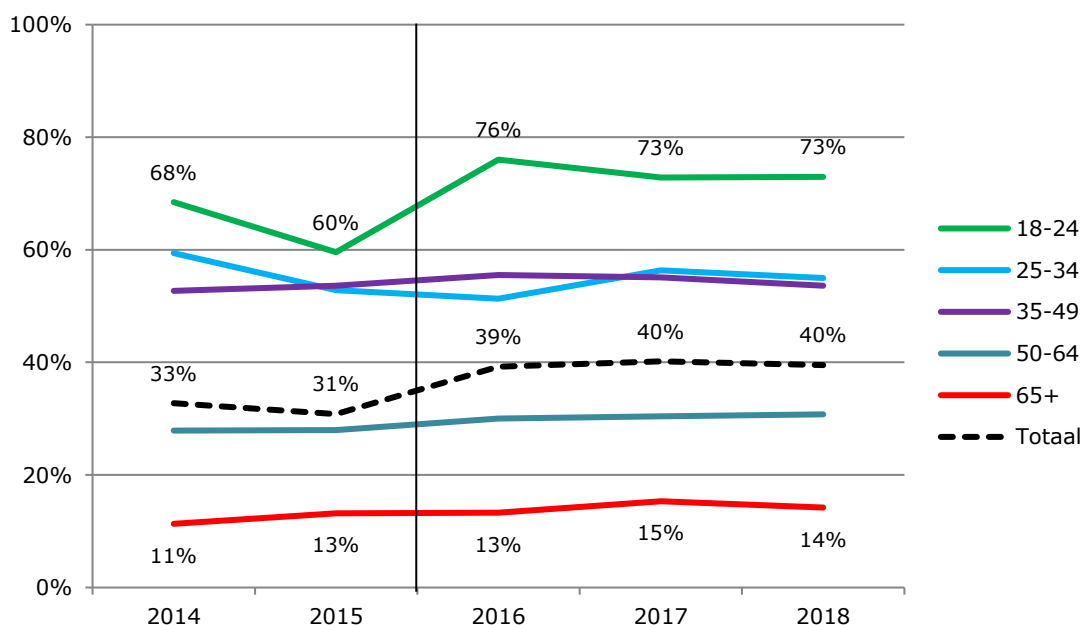
Als we de trendbreuk van 2015 op 2016 buiten beschouwing laten, is over de gehele onderzoeksperiode een tamelijk stabiel beeld in het *algemene* afsteekgedrag te zien (figuur 2.1). Bij de vraag of men bij de *komende jaarwisseling* vuurwerk gaat afsteken, lijkt in 2018 een neerwaartse trend te zijn ingezet (figuur 2.5).¹⁰ Opvallend is dat deze daling zich vooral voordoet in de leeftijdscategorie 18-24 jaar en meer in stedelijke dan niet-stedelijke gebieden. De vraag is echter of deze trend zich in de komende jaren doorzet. Verder geldt de kanttekening dat het hier gaat om voorgenomen gedrag in plaats van feitelijk vastgesteld gedrag; de vraag is immers voorafgaand aan de jaarwisseling gesteld.

Als we inzoomen op verschillende groepen komt daaruit het volgende beeld naar voren:

- Jongeren van 18-24 jaar steken het vaakst vuurwerk af, gevolgd door 35-49 jarigen. Bij deze laatste groep zijn het met name ouders die samen met hun kinderen vuurwerk afsteken. De animo om vuurwerk af te steken is onder 65-plussers het laagst.
- Middelbaar en hoger opgeleiden steken vaker 'wel eens' vuurwerk af dan lager opgeleiden (figuur 2.2). Bij het voorgenomen afsteekgedrag is er geen (significant) verschil naar opleidingsniveau (figuur 2.6).
- Mannen steken in alle jaren vaker vuurwerk af dan vrouwen (figuur 2.3 en 2.7).
- De verschillen in het algemene afsteekgedrag tussen stedelijke en niet-stedelijke gebieden zijn niet significant (figuur 2.4). Bij het voorgenomen afsteekgedrag zien we dat inwoners van niet-stedelijke gebieden vaker vuurwerk afsteken dan inwoners van zeer sterk stedelijke gebieden (figuur 2.8).

Figuur 2.1

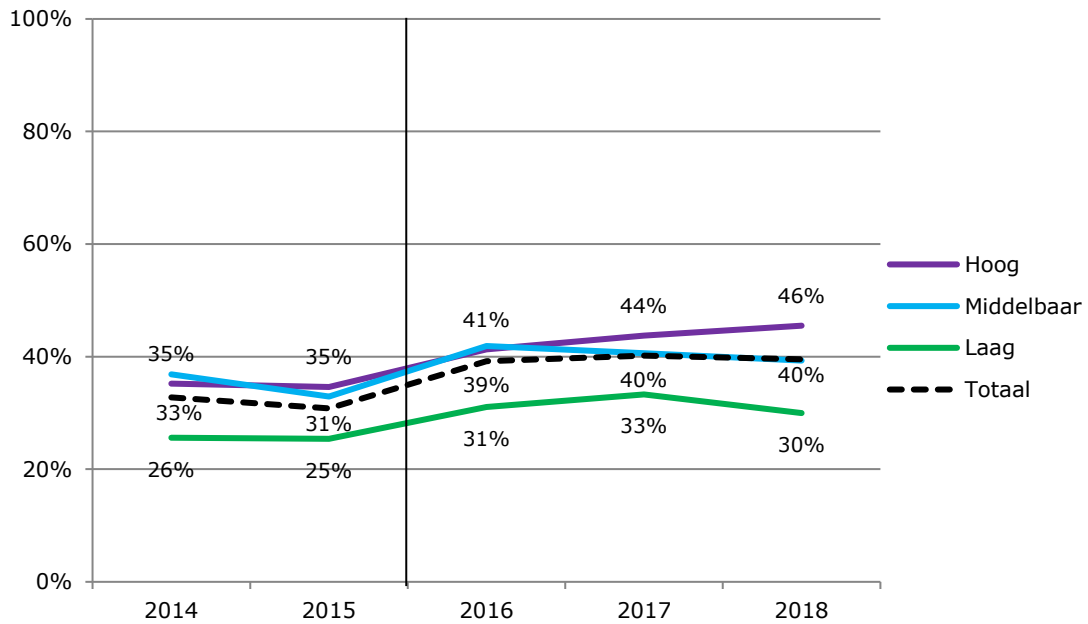
Aandeel dat 'wel eens' vuurwerk afsteekt tijdens de jaarwisseling (**in het algemeen**), naar leeftijd (%)

¹⁰ De daling van 19% naar 16% tussen 2017 en 2018 is significant. Z-toets 2 proporties, $z = -2,42$; $P = 0,016$.

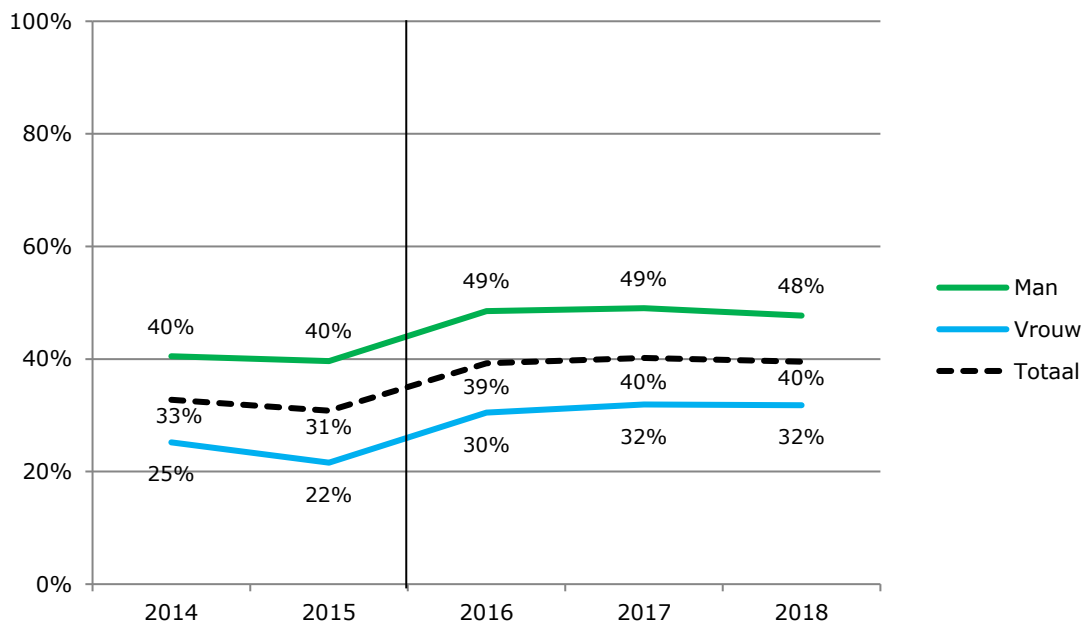
Figuur 2.2

Aandeel dat 'wel eens' vuurwerk afsteekt tijdens de jaarwisseling (**in het algemeen**), naar opleidingsniveau (%)

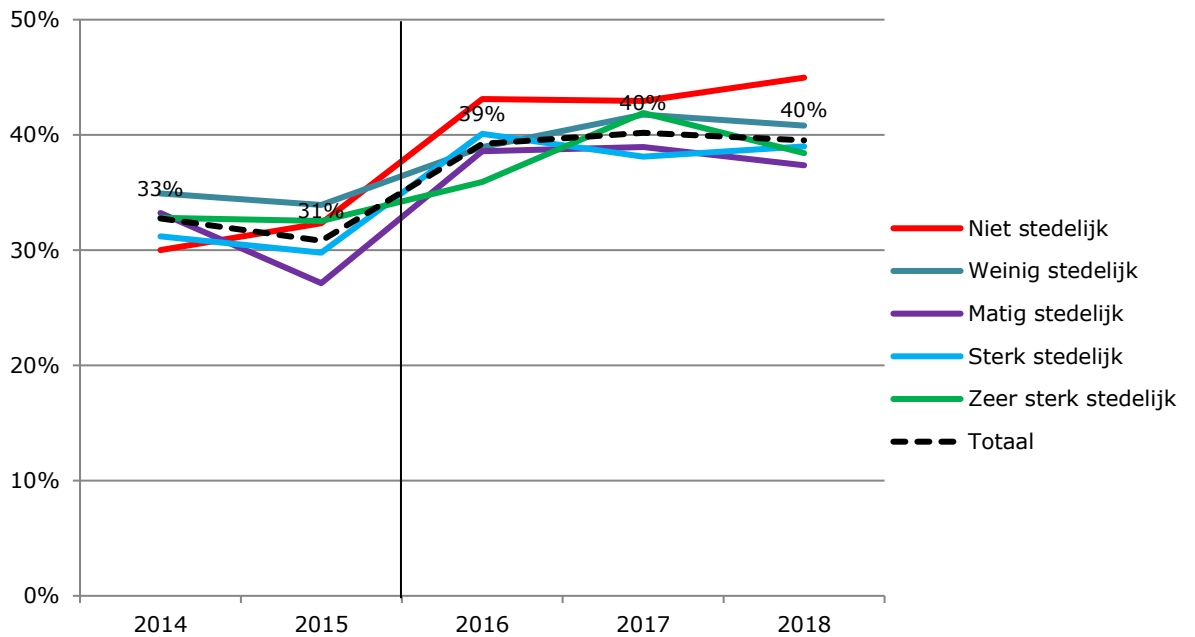
Figuur 2.3

Aandeel dat 'wel eens' vuurwerk afsteekt tijdens de jaarwisseling (**in het algemeen**), naar geslacht (%)

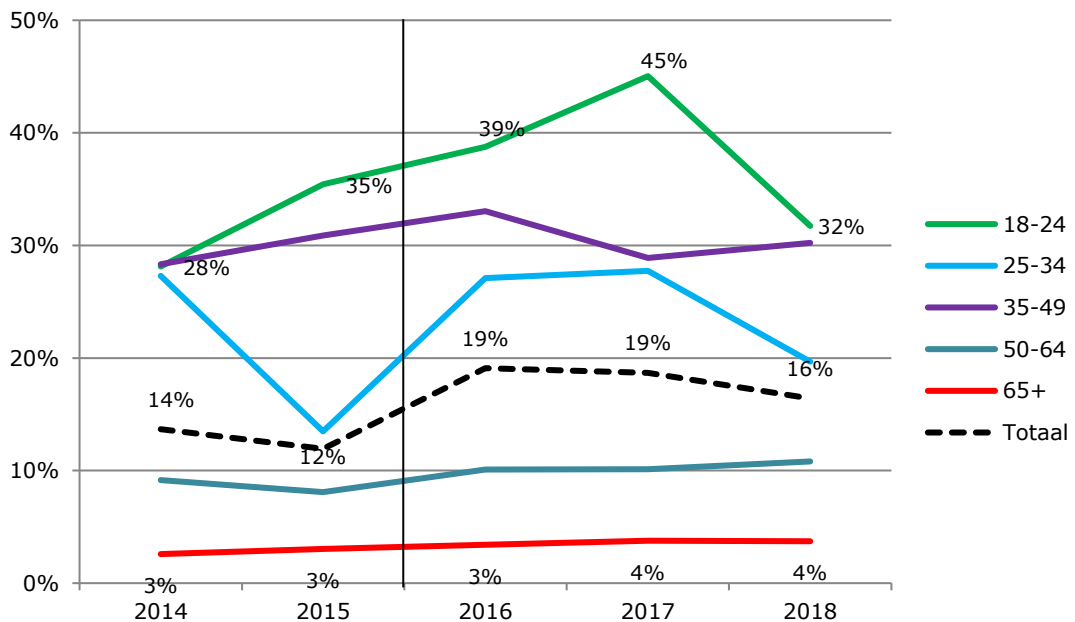
Figuur 2.4

Aandeel dat 'wel eens' vuurwerk afsteekt tijdens de jaarwisseling (**in het algemeen**), naar stedelijkheid (%)

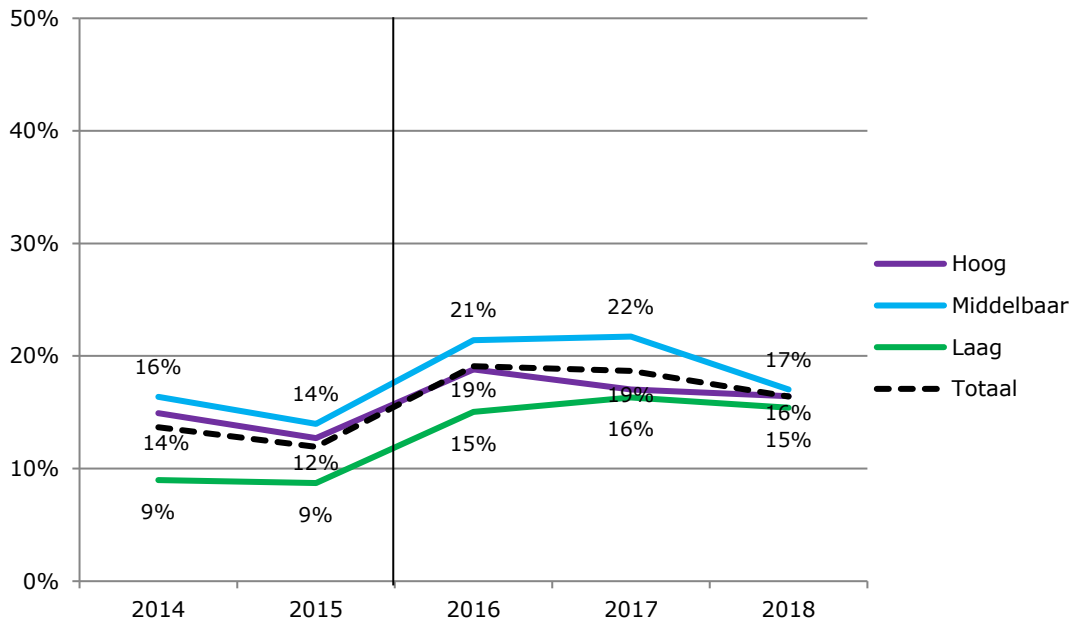
Figuur 2.5

Aandeel dat 'zeker of waarschijnlijk' vuurwerk zou afsteken bij de **komende jaarwisseling**, naar leeftijd (%)

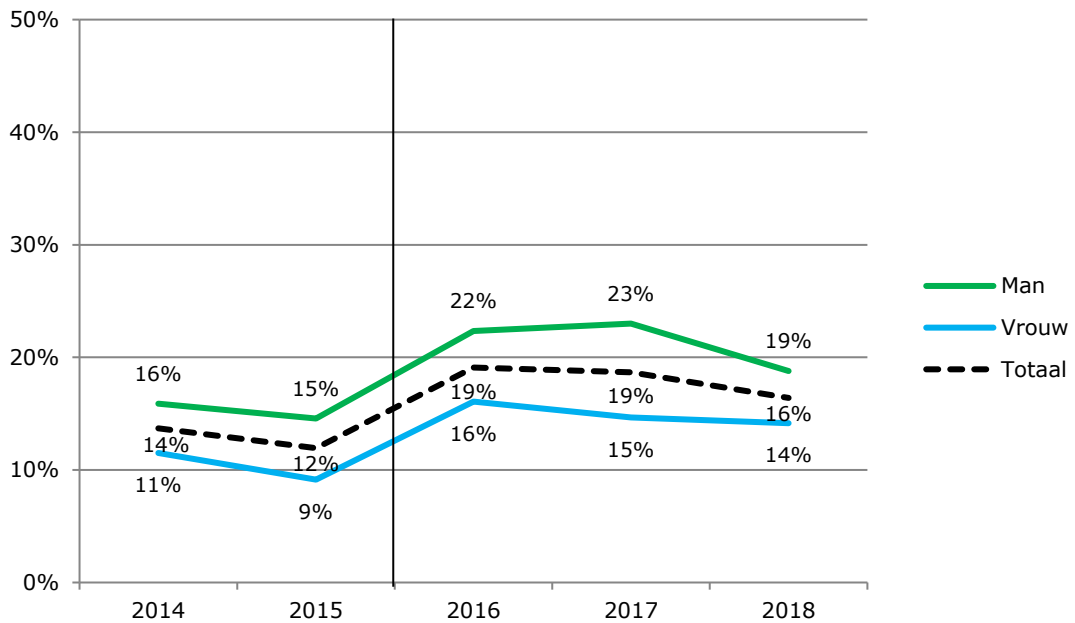
Figuur 2.6

Aandeel dat 'zeker of waarschijnlijk' vuurwerk zou afsteken bij de **komende jaarwisseling**, naar opleidingsniveau (%)

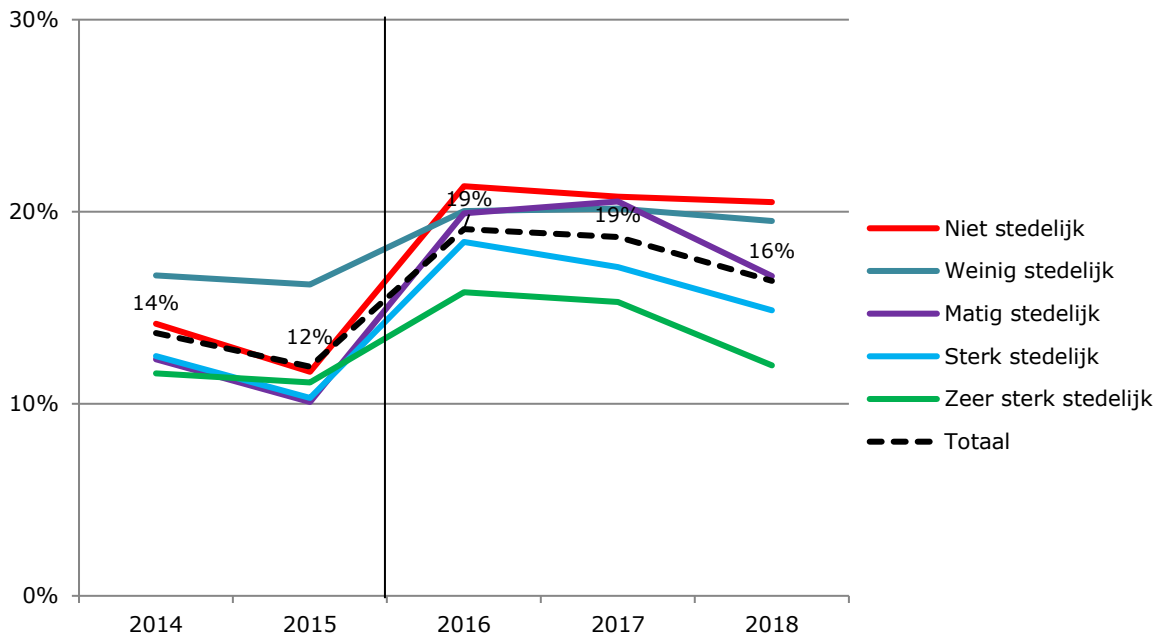
Figuur 2.7

Aandeel dat 'zeker of waarschijnlijk' vuurwerk zou afsteken bij de **komende jaarwisseling**, naar geslacht (%)

Figuur 2.8

Aandeel dat 'zeker of waarschijnlijk' vuurwerk zou afsteken bij de komende jaarwisseling, naar stedelijkheid (%)

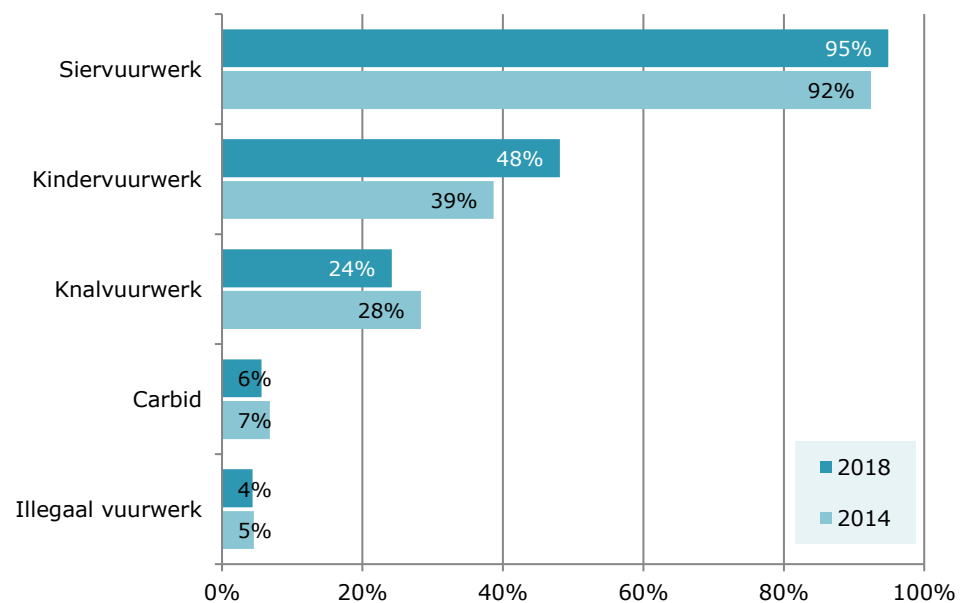

2.2 Type vuurwerk

In 2014 en 2018 is aan vuurwerkafstekers gevraagd welk vuurwerk zij afsteken. Hieruit blijkt dat met name siervuurwerk erg populair is (figuur 2.9). Het percentage dat kindervuurwerk zou afsteken, is tussen 2014 en 2018 toegenomen. De overige verschillen zijn niet significant.¹¹

Figuur 2.9

Welke van de volgende soorten vuurwerk gaat u afsteken? (n=802/500) (meerdere antwoorden mogelijk)

¹¹ Gebaseerd op een z-toets twee proporties met $\alpha=0,05$.

3

HOOFDSTUK

Overlast en handhaving

3. Overlast en handhaving

3.1 Overlast van vuurwerk

Een kwart ervaart ook overlast buiten de jaarwisseling

In hoeverre ervaren Nederlanders meer of minder overlast van vuurwerk rond de jaarwisseling in vergelijking met eerdere jaren? In de periode 2015-2017 was er sprake van een stijgende trend in ervaren overlast. Het aandeel Nederlanders dat 'altijd' of 'meestal' overlast ervoer, nam toe van 28 procent in 2015 naar 36 procent in 2017 (tabel 3.1).

In 2018 is gekozen voor een andere vraagstelling, waardoor de resultaten van dit jaar niet rechtstreeks te vergelijken zijn met eerdere jaren.

Rond de jaarwisseling (28 december t/m 1 januari) ervaren ruim vier op de tien Nederlanders 'meestal' of 'altijd' overlast. Een derde zegt in deze periode 'af en toe' overlast te ervaren. Buiten de jaarwisseling ervaart een kwart van de Nederlanders overlast van vuurwerk en 44 procent 'af en toe' (tabel 3.2).

Tabel 3.1

In hoeverre ervaart u (doorgaans) overlast van vuurwerk rond de jaarwisseling? (2015-2017)

	2015	2016	2017
Altijd	14%	17%	17%
Meestal	14%	17%	19%
Af en toe	47%	44%	42%
Nooit	24%	21%	22%
TOTAAL	100%	100%	100%

Tabel 3.2

In hoeverre ervaart u (doorgaans) overlast van vuurwerk rond en buiten de jaarwisseling? (2018)

	RONDE JAARWISSELING (28-DEC T/M 1-JAN)	BUITEN DE JAARWISSELING
Altijd	27%	12%
Meestal	18%	13%
Af en toe	32%	44%
Nooit	22%	31%
TOTAAL	100%	100%

Ook deel vuurwerkafstekers ervaart overlast

Ook degenen die zelf vuurwerk afsteken, ervaren overlast rond en buiten de jaarwisseling. Tijdens de jaarwisseling ervaart 22 procent van de (volwassen) vuurwerkafstekers 'meestal' of 'altijd' overlast. Buiten de jaarwisseling geldt dit voor 14 procent van de vuurwerkafstekers (tabel 3.3).

Tabel 3.3

In hoeverre ervaart u (doorgaans) overlast van vuurwerk rond en buiten de jaarwisseling? (naar afsteekgedrag 2018)

	ROND DE JAARWISSELING		BUITEN DE JAARWISSELING	
	Vuurwerkafstekers	Niet-vuurwerkafstekers	Vuurwerkafstekers	Niet-vuurwerkafstekers
Altijd	13%	30%	7%	13%
Meestal	9%	20%	7%	14%
Af en toe	36%	31%	41%	45%
Nooit	41%	18%	45%	28%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%

Aan de respondenten die weleens overlast ervaren door het afsteken van vuurwerk is gevraagd welke vorm(en) van overlast zij specifiek ervaren. Deze typen overlast zijn in willekeurige volgorde aangeboden.

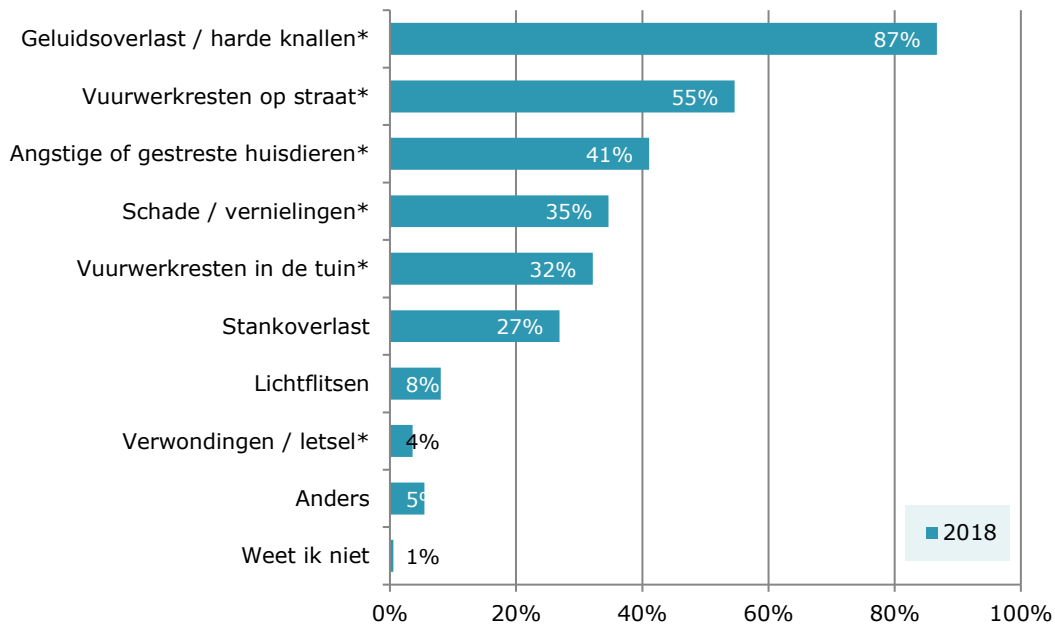
Harde knallen en vuurwerkrestanten op straat zijn grootste bron van overlast

Geluidsoverlast vormt de grootste bron van overlast rond de jaarwisseling. Ruim acht op de tien Nederlanders (87 procent) ervaren hier hinder van (figuur 3.1). Ruim de helft ervaart ook overlast van vuurwerkresten op straat. Vier op de tien Nederlanders hebben te maken met angstige of gestreste huisdieren.

Figuur 3.1

Wat voor overlast ervaart u (of heeft u ervaren?) (% genoemd, meerdere antwoorden mogelijk)

Basis: degenen die weleens overlast ervaren (2018)

* De formulering van een aantal items is in 2018 aangepast. Daardoor kunnen we niet één-op-één vergelijken met eerdere jaren.

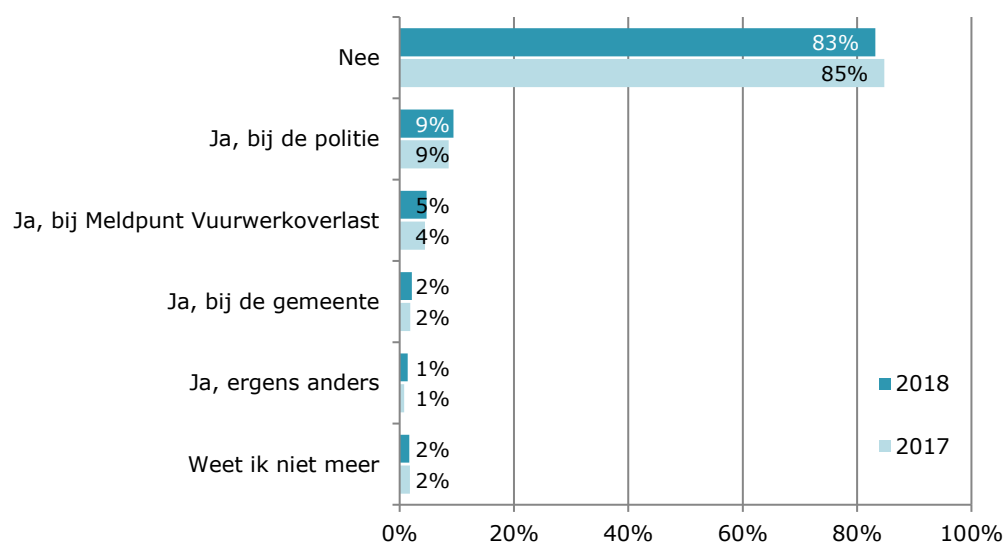
3.2 Meldingsbereidheid

Lage meldingsbereidheid overlast

Degenen die wel eens overlast van vuurwerk hebben ervaren, doen hiervan doorgaans geen melding. Het overgrote deel (83 procent) laat dit achterwege (figuur 3.2). Degenen die wel een melding of een klacht indienen (17 procent), doen dit het vaakst bij de politie of online via het (inmiddels opgeheven) Meldpunt Vuurwerkoverlast (vuurwerkoverlast.nl).¹²

Figuur 3.2

Hebt u wel eens melding gedaan van vuurwerkoverlast? Zo ja, bij wie?
(% genoemd, meerdere antwoorden mogelijk) Basis: degenen die weleens overlast ervaren

3.3 Afsteektijden

Meer steun voor verdere beperking afsteektijden

Sinds de jaarwisseling van 2014-2015 is het afsteken van vuurwerk alleen toegestaan op 31 december vanaf 18.00 uur 's avonds tot 1 januari 2.00 uur 's nachts.¹³ De grootste groep Nederlanders (46 procent) vindt de huidige afsteektijden prima. Niettemin is het aandeel dat pleit voor een verdere beperking van de afsteektijden gegroeid van 29 procent in 2016 naar 38 procent in 2018 (tabel 3.4). Deze stijging doet zich met name voor onder niet-vuurwerkafstekers. In deze groep houden beide meningen elkaar nu vrijwel in balans (42 procent).

De volwassen vuurwerkafstekers¹⁴ zijn over het algemeen tevreden (63 procent) over het huidige afsteekregime; een kleine groep (14 procent) zou eerder willen beginnen met afsteken. We hebben geen onderzoek gedaan naar de mening van kinderen en jongeren hierover.

¹² Zie NOS (2018), 'Meldpunt Vuurwerkoverlast stopt: 'Ons doel is bereikt'', <https://nos.nl/artikel/2260333-meldpunt-vuurwerkoverlast-stopt-ons-doel-is-bereikt.html> (geraadpleegd 5 december 2018).

¹³ Besluit van 29 oktober 2014 tot wijziging van het Vuurwerkbesluit (beperking afsteektijden consumentenvuurwerk). Stb. 2014, 416.

¹⁴ Degenen die 'zeker' of 'waarschijnlijk' vuurwerk gaan afsteken tijdens de jaarwisseling.

Tabel 3.4

Welke uitspraak past het best bij uw mening over de afsteektijden?

	TOTAAL			VUURWERKAFSTEKERS ¹⁵			NIET-VUURWERKAFSTEKERS		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Afsteektijden moeten verder beperkt worden	29%	33%	38%	12%	12%	16%	33%	38%	42%
Afsteektijden zijn prima zo	47%	43%	46%	60%	57%	63%	44%	39%	42%
Afsteektijden moeten verruimd worden (eerder beginnen)	7%	6%	5%	19%	19%	14%	4%	3%	3%
Het maakt mij niets uit	7%	7%	5%	5%	7%	6%	7%	6%	4%
Anders*	8%	10%	6%	2%	3%	1%	10%	11%	7%
Weet ik niet	2%	2%	1%	2%	0%	0%	2%	2%	1%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* In deze categorie wordt vaak gepleit voor een particulier vuurwerkverbod.

Volgens de meeste Nederlanders worden de afsteektijden niet of beperkt gehandhaafd. Ruim een derde weet niet of er controle is op de afsteektijden door politie en andere toezichthouders. Ook bij de vuurwerkafstekers is het beeld dat de handhaving van afsteektijden beperkt is. Deze groep verwachtte in 2018 minder intensieve handhaving dan in 2017 (tabel 3.5).¹⁶

Tabel 3.5

In hoeverre worden afsteektijden in de buurt gehandhaafd?

	TOTAAL			VUURWERKAFSTEKERS			NIET-VUURWERKAFSTEKERS		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Intensief	3%	3%	2%	5%	6%	3%	2%	2%	2%
Beperkt	22%	22%	19%	31%	33%	27%	20%	20%	18%
Niet	44%	44%	44%	37%	37%	40%	45%	45%	44%
Weet ik niet	32%	31%	35%	26%	25%	29%	33%	32%	36%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Iets meer draagvlak voor strengere handhaving afsteektijden

Hoewel de handhaving in de perceptie van Nederlanders beperkt is, bestaat er wel behoefte aan een strengere controle. Ruim zes op de tien Nederlanders (64 procent) zijn vóór strengere handhaving van de afsteektijden (tabel 3.6). Dit aandeel is licht gegroeid ten opzichte van vorige jaren, toen 61 procent hier voorstander van was.¹⁷ Ook onder vuurwerkafstekers is het draagvlak voor een strengere handhaving in het afgelopen jaar gegroeid (van 34 naar 39 procent).

Het idee om de afsteektijden strenger te handhaven kan op brede steun rekenen onder verschillende kiezersgroepen. Kiezers van 50 Plus (77 procent), SP (74 procent), Partij voor de Dieren (71 procent), GroenLinks (71 procent) en ChristenUnie (70 procent) zijn hiervan het vaakst voorstander. Het draagvlak is verhoudingsgewijs het kleinst onder VVD-kiezers (50 procent).

¹⁵ Degenen die 'zeker' of 'waarschijnlijk' vuurwerk gaan afsteken tijdens de jaarwisseling.

¹⁶ Z-toets twee proporties (% intensief en beperkt gehandhaafd), $z=2,80$; $P=0,005$.

¹⁷ Z-toets twee proporties, $z=2,09$; $P=0,04$.

Tabel 3.6

En wat zou u willen met betrekking tot de handhaving van de afsteektijden?

	TOTAAL			VUURWERKAFSTEKERS			NIET-VUURWERKAFSTEKERS		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
De handhaving zou strenger mogen	61%	61%	64%	37%	34%	39%	66%	68%	69%
De handhaving is voldoende	20%	18%	17%	35%	31%	28%	16%	15%	15%
De handhaving mag minder streng	4%	5%	4%	13%	16%	15%	2%	3%	2%
Maakt mij niet uit	9%	10%	9%	11%	15%	16%	9%	8%	8%
Weet ik niet	6%	6%	5%	5%	3%	2%	6%	7%	6%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

3.4 Illegaal vuurwerk

Ruim een derde van de Nederlanders (35 procent) denkt dat het verbod op illegaal vuurwerk in enige mate (intensief of beperkt) wordt gehandhaafd. Vuurwerkafstekers merken hier verhoudingsgewijs iets vaker iets van (48 procent). Dit beeld is sinds 2016 onveranderd (tabel 3.7).

Tabel 3.7

In hoeverre wordt het verbod op illegaal vuurwerk gehandhaafd?

	TOTAAL			VUURWERKAFSTEKERS			NIET-VUURWERKAFSTEKERS		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Intensief	6%	5%	6%	6%	8%	9%	6%	4%	5%
Beperkt	28%	32%	29%	37%	39%	39%	26%	30%	27%
Niet	16%	23%	14%	16%	22%	13%	16%	23%	14%
Weet ik niet	50%	41%	51%	40%	31%	39%	52%	43%	53%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Veel steun voor strengere handhaving op illegaal vuurwerk

Net als in eerdere jaren is er veel steun voor strengere handhaving van het verbod op illegaal vuurwerk. Driekwart van de Nederlanders is voorstander van het strenger handhaven van dit verbod. Voor een op de acht Nederlanders is het huidige handavingsregime voldoende. Het draagvlak voor dit voorstel is, na een kleine piek in 2017, terug op het niveau van 2016 (tabel 3.8).

Tabel 3.8

En wat zou u willen met betrekking tot de handhaving van het verbod op illegaal vuurwerk?

	TOTAAL			VUURWERKAFSTEKERS			NIET-VUURWERKAFSTEKERS		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
De handhaving zou strenger mogen	72%	77%	74%	54%	63%	56%	77%	80%	78%
De handhaving is voldoende	13%	10%	12%	26%	21%	25%	10%	8%	10%
De handhaving mag minder streng	2%	2%	1%	5%	6%	3%	1%	1%	1%
Maakt mij niet uit	5%	3%	4%	7%	6%	9%	5%	3%	3%
Weet ik niet	7%	7%	8%	7%	4%	7%	7%	8%	9%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

74%

vindt dat het verbod op illegaal vuurwerk strenger mag worden gehandhaafd.

3.5 Vuurwerkrijke zones

In hoeverre houden mensen zich aan het vuurwerkverbod in vuurwerkrijke zones? Deze vraag is sinds 2016 voorgelegd aan mensen die in hun gemeente te maken hebben (of vorig jaar te maken hadden) met een vuurwerkrijke zone.¹⁸

Ruim vier op de tien inwoners (43 procent) zeggen in 2018 dat er minder vuurwerk wordt afgestoken dan voorheen; ruim een op de vijf (22 procent) merkt dat er op deze plekken (vrijwel) geen vuurwerk meer wordt afgestoken (tabel 3.9). Ditzelfde beeld zagen we min of meer in 2016 en 2017, toen er volgens 47 procent een reductie van het afsteekgedrag was (vanwege de kleinere aantallen zijn de onzekerheidsmarges groter). Bijna de helft (47 procent in 2018) weet het niet.

Tabel 3.9

In hoeverre houden mensen zich aan het verbod op vuurwerk in vuurwerkrijke zones?

(alleen inwoners van gemeenten met een vuurwerkrijke zone)

	2016 (N=305)	2017 (N=432)	2018 (N=410)
Er wordt (bijna) geen vuurwerk meer afgestoken in deze zones.	24%	27%	22%
Er wordt af en toe vuurwerk afgestoken, maar wel minder dan voorheen.	23%	19%	21%
In de vuurwerkrijke zones wordt evenveel vuurwerk afgestoken als voorheen.	5%	8%	8%
In de vuurwerkrijke zones wordt meer vuurwerk afgestoken dan voor het verbod.	2%	0%	2%
Weet ik niet	46%	45%	47%
TOTAAL	100%	100%	100%

¹⁸ Het gaat hierbij om mensen die zelf aangeven dat er een vuurwerkrijke zone in de gemeente was.

Geen intensievere handhaving vuurwerkvrije zones volgens bewoners

De handhaving van vuurwerkvrije zones lijkt in de perceptie van bewoners niet aan intensiteit te hebben gewonnen in het afgelopen jaar. Circa een op de acht bewoners merkt net als in 2017 dat er intensief wordt gehandhaafd. Niettemin is er ook veel onduidelijkheid: ruim de helft van de inwoners weet niet of de vuurwerkvrije zones worden gehandhaafd (tabel 3.10).

Tabel 3.10

In hoeverre worden de vuurwerkvrije zones gehandhaafd?

(alleen inwoners van gemeenten met een vuurwerkvrije zone)

	2016 (N=305)	2017 (N=432)	2018 (N=410)
Intensief	16%	12%	12%
Beperkt	23%	27%	23%
Niet	14%	12%	9%
Weet ik niet	47%	49%	56%
TOTAAL	100%	100%	100%

Voor de helft mag handhaving van vuurwerkvrije zones strenger

Voor de helft (49 procent) van de Nederlanders zou het vuurwerkverbod in de vuurwerkvrije zones strenger mogen worden gehandhaafd. Dit is iets minder dan in eerdere jaren. Een op de vijf vindt het huidige niveau van handhaving voldoende. Wat verder opvalt, is dat de groep die het niet weet, is gestegen van 13 procent in 2016 naar 22 procent in 2018 (tabel 3.11).

Tabel 3.11

En wat zou u willen met betrekking tot de handhaving van de vuurwerkvrije zones?

(alleen inwoners van gemeenten met een vuurwerkvrije zone)

	2016 (N=305)	2017 (N=432)	2018 (N=410)
De handhaving zou strenger mogen	53%	53%	49%
De handhaving is voldoende	26%	19%	20%
De handhaving mag minder streng	2%	4%	2%
Maakt mij niet uit	7%	6%	6%
Weet ik niet	13%	17%	22%
TOTAAL	100%	100%	100%

Meerderheid blij met vuurwerkvrije zone

Sinds 2014 hebben we respondenten gevraagd naar hun mening over de vuurwerkvrije zones in hun gemeente. Daaruit komt een stabiel beeld uit naar voren: steeds geven circa zeven op de tien bewoners aan hier blij mee te zijn. De groep die het niets uitmaakt, schommelt in deze jaren tussen 15 en 21 procent (tabel 3.12). Slechts een klein deel (4 procent in 2018) is er niet blij mee.

Tabel 3.12

Welke uitspraak past het best bij uw mening over de vuurwerkvrije zones in uw gemeente?

(alleen inwoners van gemeenten met een vuurwerkvrije zone)

	2014 (N=487)	2015 (N=229)	2016 (N=305)	2017 (N=432)	2018 (N=410)
Ik ben daar blij mee	72%	72%	69%	69%	71%
Ik ben daar niet blij mee	3%	5%	2%	5%	4%
Het maakt mij niets uit	17%	15%	21%	15%	15%
Anders	8%	8%	6%	8%	9%
Weet ik niet	1%	0%	2%	2%	1%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

Het stabiele draagvlak voor vuurwerkvrije zones blijkt ook uit de vraag of het aantal zones voldoende is: ruim de helft (55 procent) wil meer vuurwerkvrije plekken, tegen 48 procent in 2016 (tabel 3.13).

In gemeenten waar geen vuurwerkvrije zone is, zou 48 procent graag een of meer vuurwerkvrije zones gerealiseerd zien. Dit is niet veranderd ten opzichte van vorig jaar.

Tabel 3.13

Houding ten aanzien van vuurwerkvrije zones in de eigen gemeente

	MET VUURWERKVRIJE ZONE			ZONDER VUURWERKVRIJE ZONE		
	2016 (N=305)	2017 (N=432)	2018 (N=410)	2016 (N=2.214)	2017 (N=2.907)	2018 (N=2.642)
Er moeten (meer) vuurwerkvrije zones komen	48%	53%	55%	47%	48%	48%
De vuurwerkvrije zones zijn prima zo	32%	27%	27%	-	-	-
Er moeten minder vuurwerkvrije zones komen	3%	3%	4%	-	-	-
Er zijn geen vuurwerkvrije zones nodig	-	-	-	18%	18%	16%
Het maakt mij niets uit	9%	8%	7%	20%	18%	19%
Anders	6%	6%	6%	9%	9%	10%
Weet ik niet	2%	4%	2%	5%	7%	7%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%

3.6 Vrijwillige vuurwerkvrije zones

In sommige gemeenten is geëxperimenteerd met vuurwerkvrije zones op vrijwillige basis. Deze 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones komen in de plaats van of zijn een aanvulling op 'verplichte' vuurwerkvrije zones. In 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones geldt geen verbod, maar er wordt wel met borden aangegeven dat vuurwerk afsteken niet gewenst is. Ook zouden buurtbewoners elkaar en anderen corrigeren.¹⁹

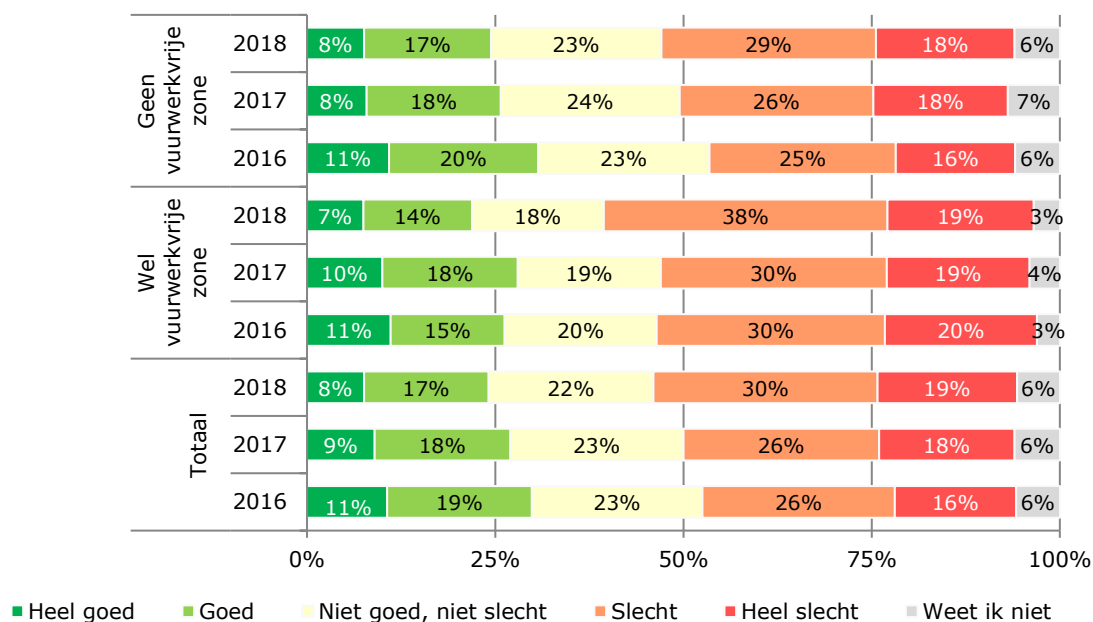
Verdere afname animo voor vrijwillige vuurwerkvrije zones

Gevraagd naar hun mening over deze 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones zijn Nederlanders in 2018 net als in eerdere jaren per saldo tegen dit idee. Hiermee wordt bedoeld dat er meer tegenstanders dan voorstanders zijn. De animo voor dit plan is in vergelijking met vorig jaar verder afgenomen, met name onder inwoners van gemeenten met een vuurwerkvrije zone.

Een kwart van de Nederlanders vindt vrijwillige vuurwerkvrije zones een (heel) goed idee, twee op de tien staan hier neutraal tegenover en de helft (49 procent) vindt het een (heel) slecht idee (figuur 3.3). In 2016 was de verhouding tussen voor- en tegenstanders: 30 procent voor en 42 procent tegen.

Figuur 3.3

Wat vindt u van 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones?

¹⁹ Deze toelichting is gegeven aan respondenten, voordat zij hun mening konden geven over 'vrijwillige' vuurwerkvrije zones.

4

HOOFDSTUK

Draagvlak

4. Draagvlak

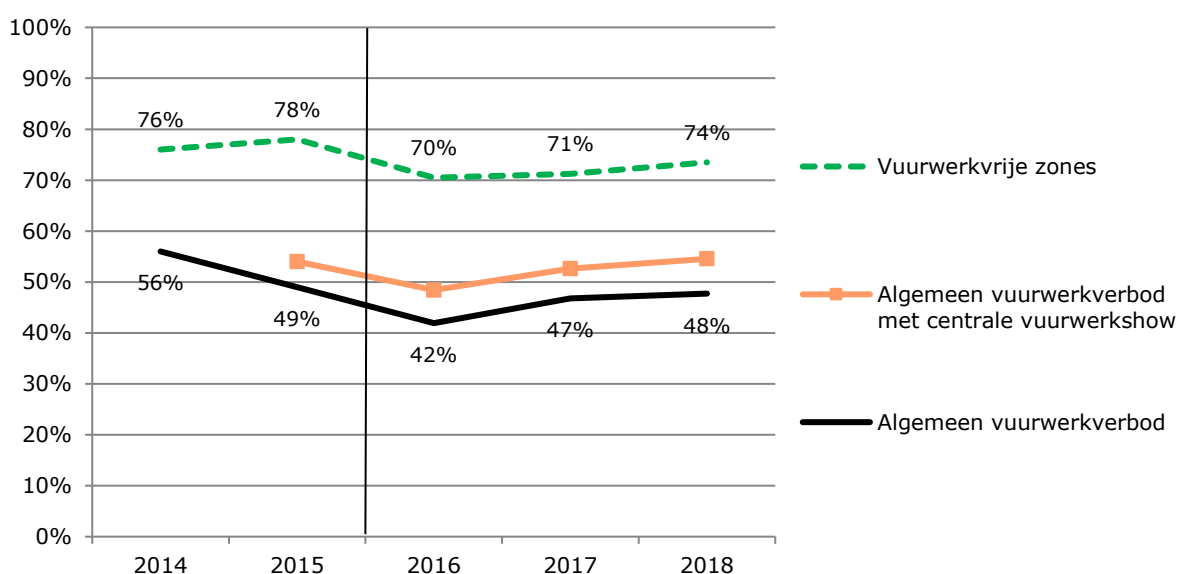
4.1 Algemeen vuurwerkverbod en -alternatieven

Meerderheid voorstander van vuurwerkverbod in combinatie met centrale vuurwerkshow

Een algemeen vuurwerkverbod voor particulieren kan in 2018 rekenen op de steun van 48 procent van de Nederlanders (figuur 4.1). Tussen 2016 en 2017 is de steun hiervoor toegenomen.²⁰ Sinds 2017 is het beeld stabiel. Als een algemeen verbod wordt gecombineerd met een vuurwerkshow op een centrale plaats in de gemeente komt het aandeel voorstanders uit op een meerderheid van 55 procent in 2018. In de gehele periode (uitgezonderd 2016) was hier een nipte meerderheid voor te vinden. De steun voor vuurwerkvrije zones is sinds 2014 onverminderd groot (70 procent of meer).

Figuur 4.1

Steun voor vuurwerkverbod en vuurwerkvrije zones (% (helemaal) mee eens)²¹

Links-rechtstegenstelling zichtbaar in mening over vuurwerkverbod

We zien een sterke relatie tussen de mening over een particulier vuurwerkverbod en partijvoorkeur. Kiezers van linkse partijen (Partij voor de Dieren, GroenLinks en SP) zijn per saldo voorstander van een vuurwerkverbod voor particulieren. Ook kiezers van de christelijke partijen CU en SGP zijn per saldo voor een verbod. PvdA'ers en D66'ers zijn verdeeld (tabel 4.1).

Ter rechterzijde is men overwegend tegen een particulier vuurwerkverbod: CDA (63 procent tegen), VVD (61 procent), Forum voor Democratie (59 procent) en PVV (53 procent). Ook een nipte meerderheid van 50 Plus-stemmers (53 procent) is tegen een verbod.

²⁰ Z-toets 2 proporties, $z=3,70$; $P<0,001$.

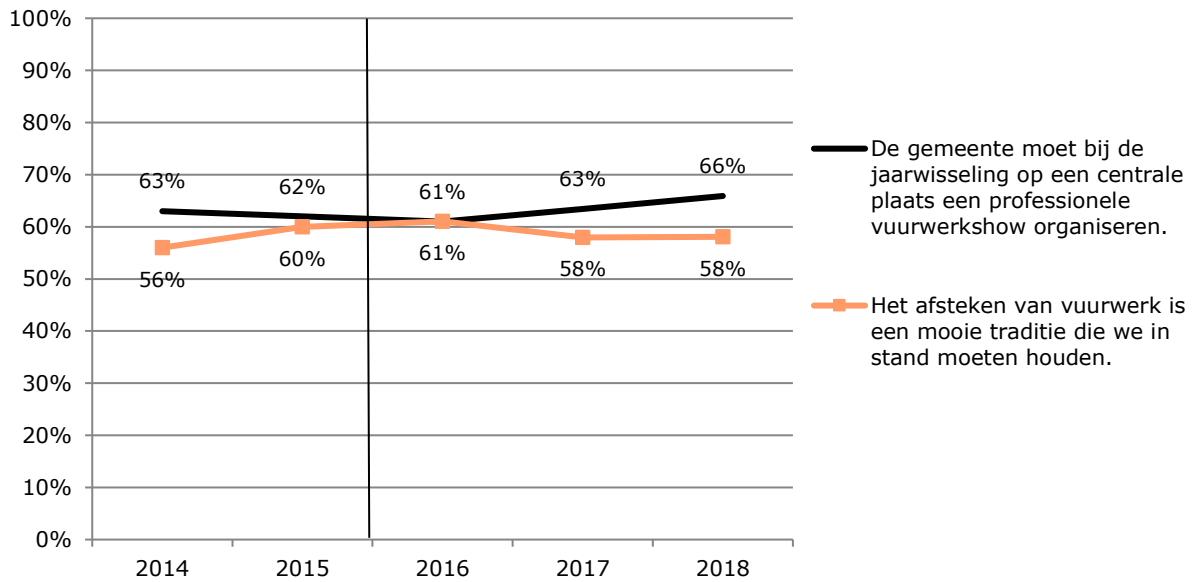
²¹ De periode van afname van de vragenlijst is door de jaren heen wat naar voren geschoven. Daardoor is een klein tijdseffect niet uit te sluiten.

Vuurwerktraditie leeft

Met de stelling 'Het afsteken van vuurwerk is een mooie traditie die we in stand moeten houden' is 58 procent van de Nederlanders het eens, net als in 2017 (figuur 4.2). Met name kiezers van het CDA (76 procent), VVD (69 procent), PVV (67 procent), 50 Plus (67 procent) en Forum voor Democratie (64 procent) kunnen zich hierin vinden (tabel 4.1).

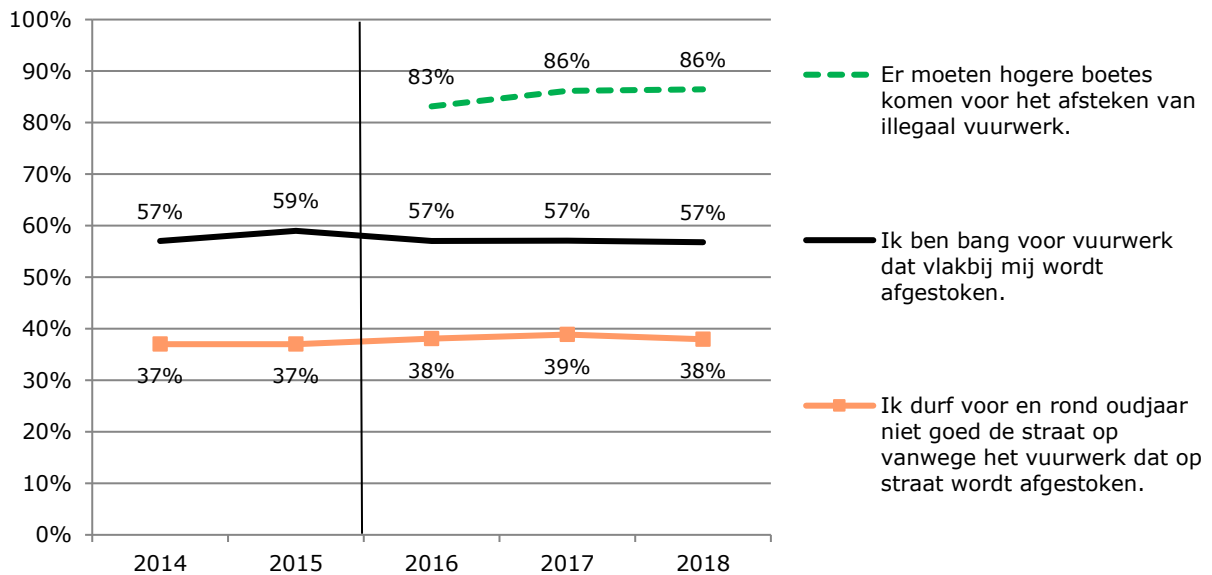
Figuur 4.2

Steun voor centrale vuurwerkshow en vuurwerktraditie (% (helemaal) mee eens)²²

Figuur 4.3

Angst voor vuurwerk en boetes op afsteken illegaal vuurwerk (% (helemaal) mee eens)²³

²² Idem als 21.

²³ Idem als 22.

Tabel 4.1

Houding ten aanzien van vuurwerkverbod en andere alternatieven, naar huidige politieke voorkeur in 2018 (% eens)

VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PVDA	CU	PVDD	50+	SGP	FVD	TOTAAL
Het afsteken van vuurwerk door particulieren moet helemaal worden verboden.												
38	46	34	50	60	55	47	58	64	47	60	36	48
Het afsteken van vuurwerk door particulieren moet helemaal worden verboden, in plaats daarvan moet er op een centrale plaats bij de jaarwisseling een professionele vuurwerkshow worden georganiseerd.												
47	50	43	63	69	61	54	60	67	50	57	43	55
De gemeente moet vuurwerk op bepaalde plaatsen verbieden (vuurwerkvrrije zones).												
67	75	72	76	83	77	73	78	81	75	87	58	74
De gemeente moet bij de jaarwisseling op een centrale plaats een professionele vuurwerkshow organiseren.												
59	60	57	76	80	71	61	70	76	57	61	54	66
Het afsteken van vuurwerk is een mooie traditie die we in stand moeten houden.												
69	67	76	54	40	52	57	47	38	67	40	64	58
Ik ben bang voor vuurwerk dat vlakbij mij wordt afgestoken.												
46	56	47	58	67	62	58	64	72	61	61	44	57
Ik durf voor en rond oudjaar niet goed de straat op vanwege het vuurwerk dat op straat wordt afgestoken.												
27	36	32	33	43	49	43	45	55	45	37	31	38
Er moeten hogere boetes komen voor het afsteken van illegaal vuurwerk.												
88	80	87	86	89	91	86	91	84	93	91	78	86

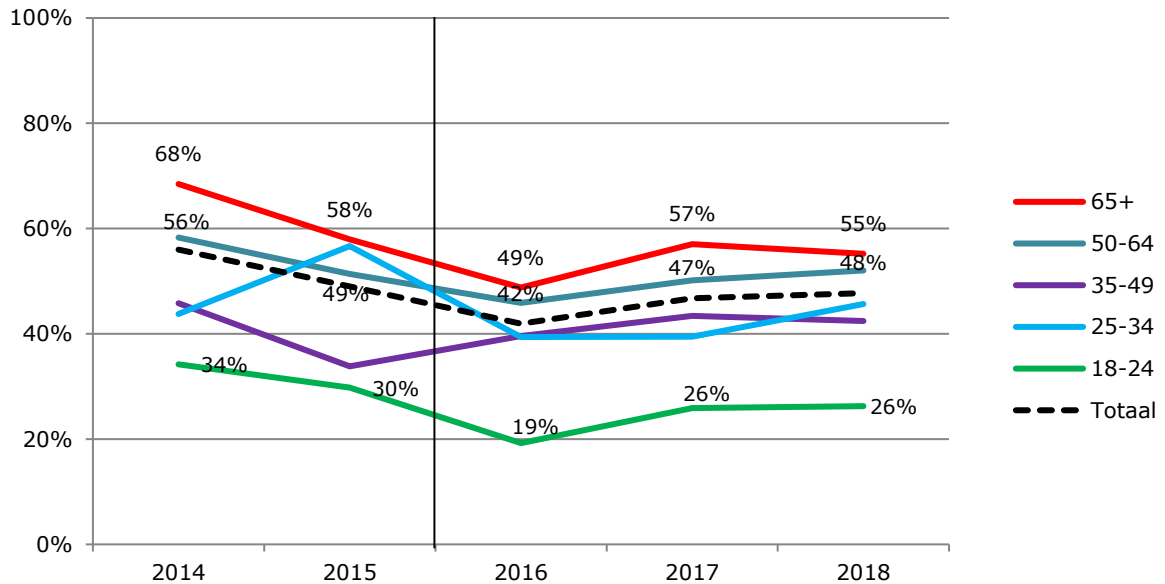
Inzoomen op draagvlak onder subgroepen

Algemeen vuurwerkverbod

De steun voor een algemeen vuurwerkverbod is het hoogst onder 65-plussers, hoogopgeleiden, vrouwen en zeer sterk stedelijke gebieden (figuur 4.4 t/m 4.7).

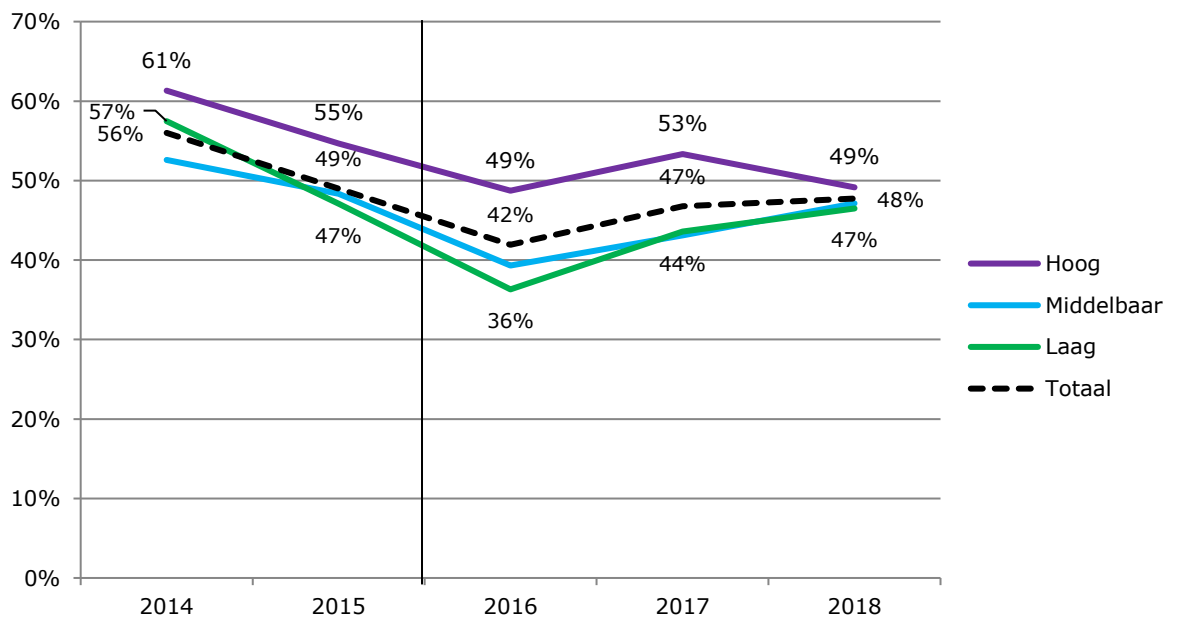
Figuur 4.4

'Het afsteken van vuurwerk door particulieren moet helemaal worden verboden', naar leeftijd (%)

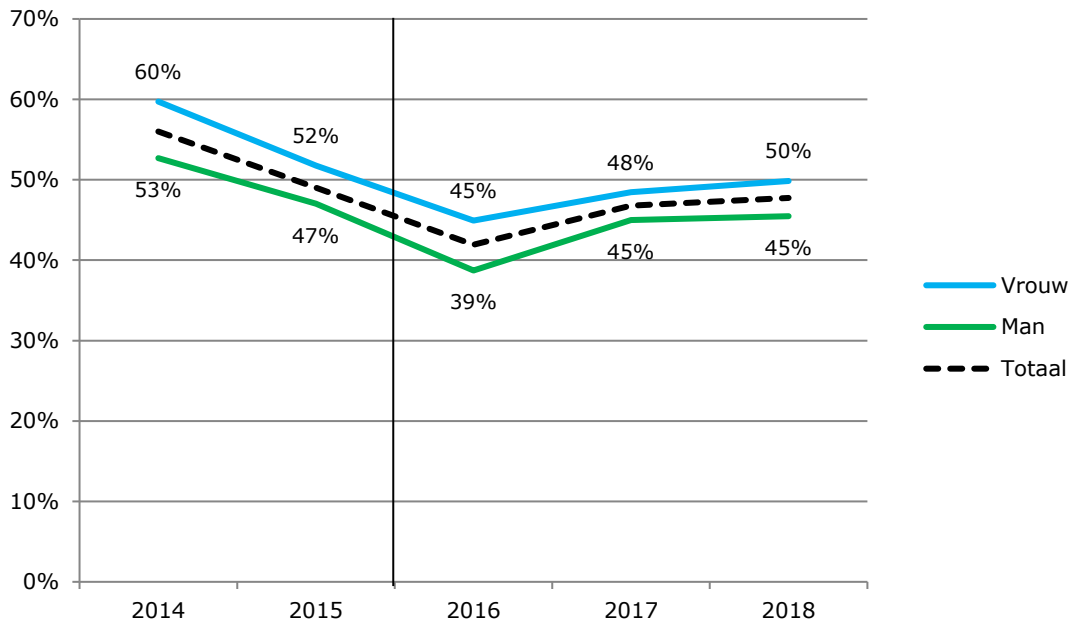
Figuur 4.5

'Het afsteken van vuurwerk door particulieren moet helemaal worden verboden', naar opleidingsniveau (%)

Figuur 4.6

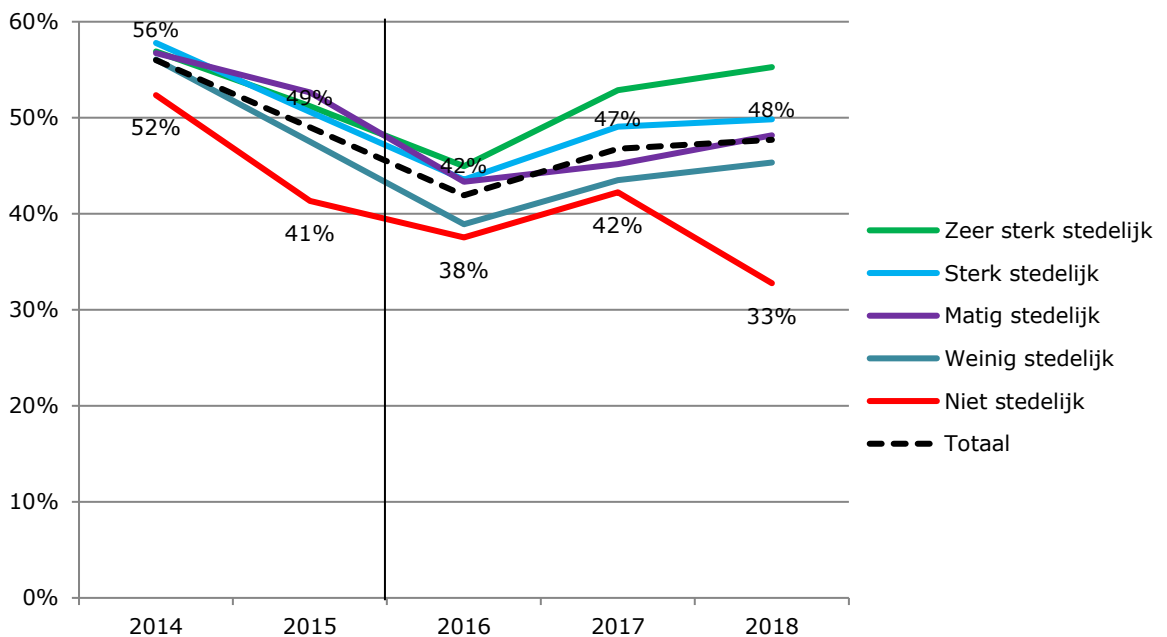
'Het afsteken van vuurwerk door particulieren moet helemaal worden verboden', naar geslacht (%)

Naarmate men in een meer stedelijk gebied woont, is men vaker voor een algeheel vuurwerkverbod. Dit verschil is sinds 2017 sterk toegenomen. In 2018 is een ruime meerderheid van de inwoners (55 procent) in de zeer verstedelijkte gebieden voorstander van een particulier vuurwerkverbod. In niet-stedelijke gebieden geldt dit voor een op de drie inwoners (figuur 4.7).

Figuur 4.7

'Het afsteken van vuurwerk door particulieren moet helemaal worden verboden', naar stedelijkheid (%)

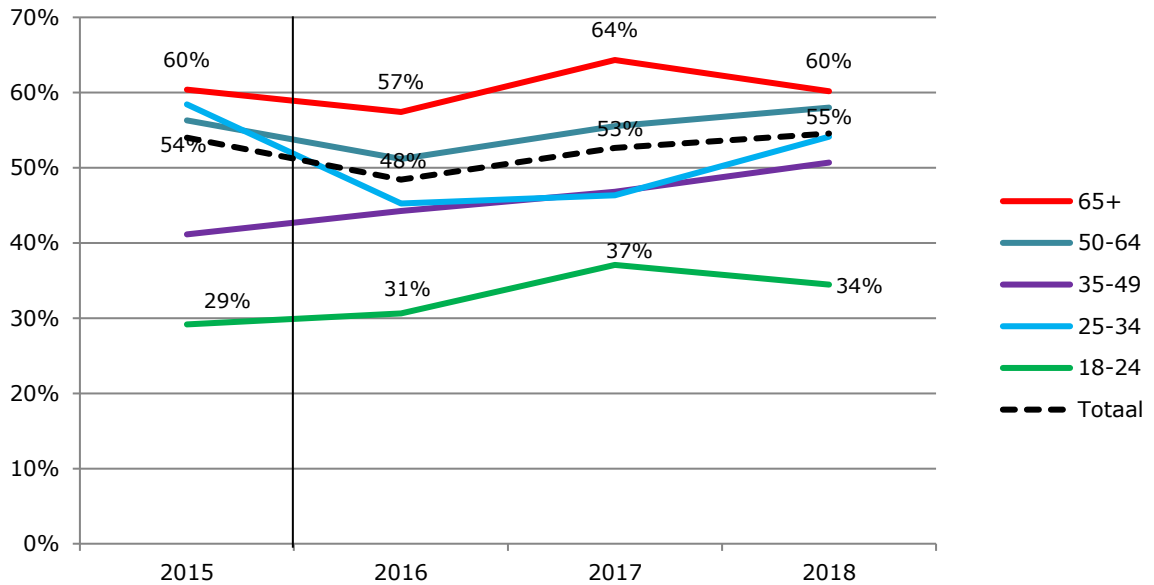

Algemeen vuurwerkverbod met centrale vuurwerkshow

De verschillen tussen bevolkingsgroepen die we bij het algemene verbod zagen, zien we ook terug bij een algemeen vuurwerkverbod in combinatie met een centrale vuurwerkshow. Leeftijd is de sterkst onderscheidende factor, gevolgd door stedelijkheid. Ook bij deze indicator divergeert het oordeel tussen stad en platteland, zij het in mindere mate.

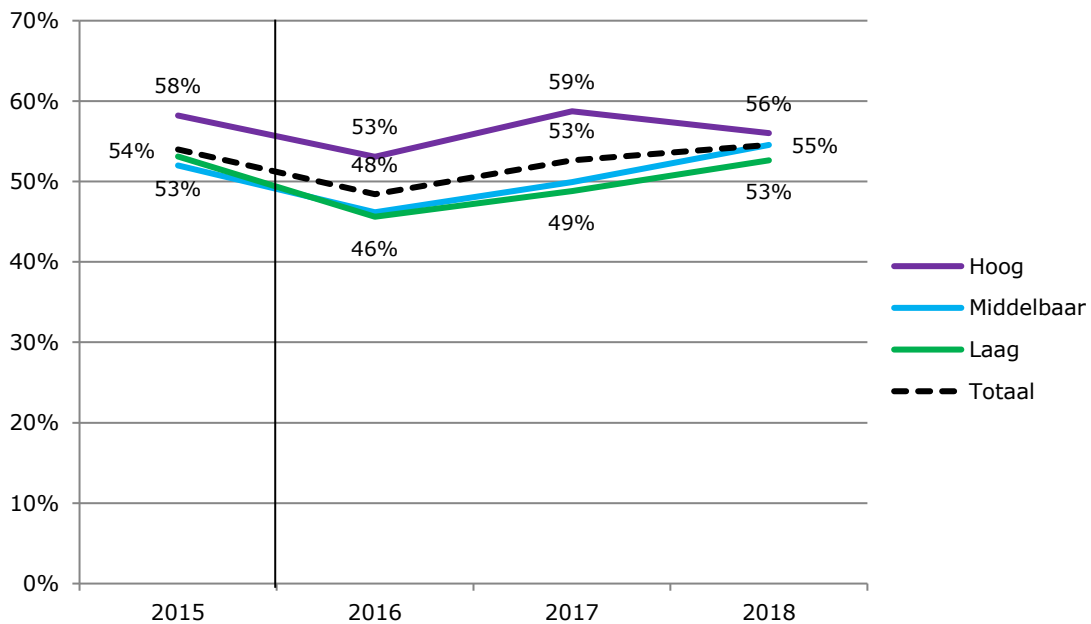
Figuur 4.8

'Het afsteken van vuurwerk door particulieren moet helemaal worden verboden, in plaats daarvan moet er op een centrale plaats bij de jaarwisseling een professionele vuurwerkshow worden georganiseerd', naar leeftijd (%)

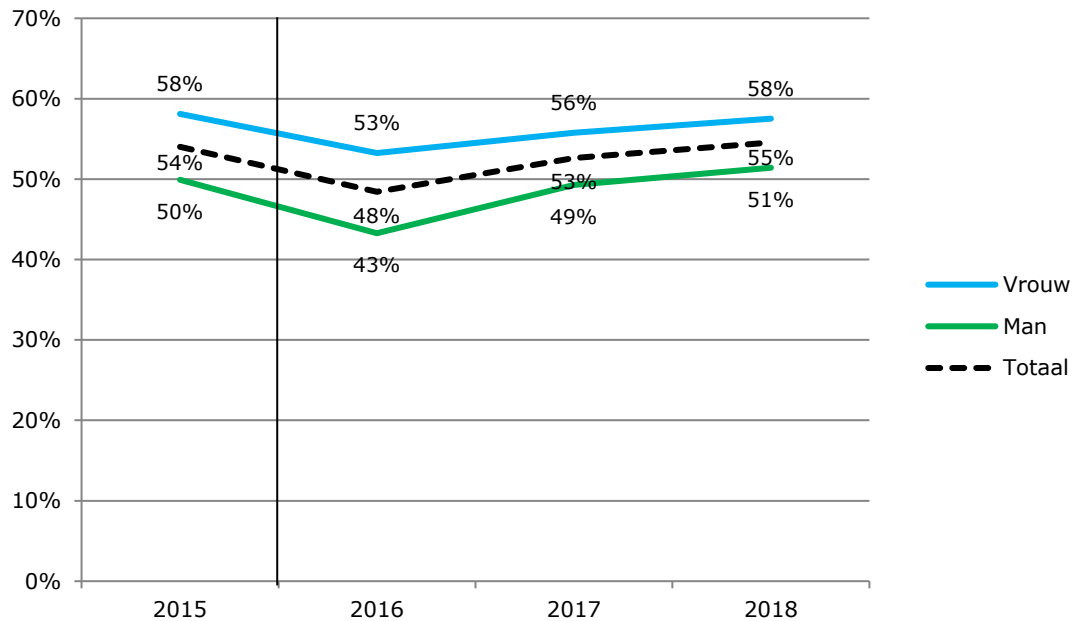
Figuur 4.9

'Het afsteken van vuurwerk door particulieren moet helemaal worden verboden, in plaats daarvan moet er op een centrale plaats bij de jaarwisseling een professionele vuurwerkshow worden georganiseerd', naar opleidingsniveau (%)

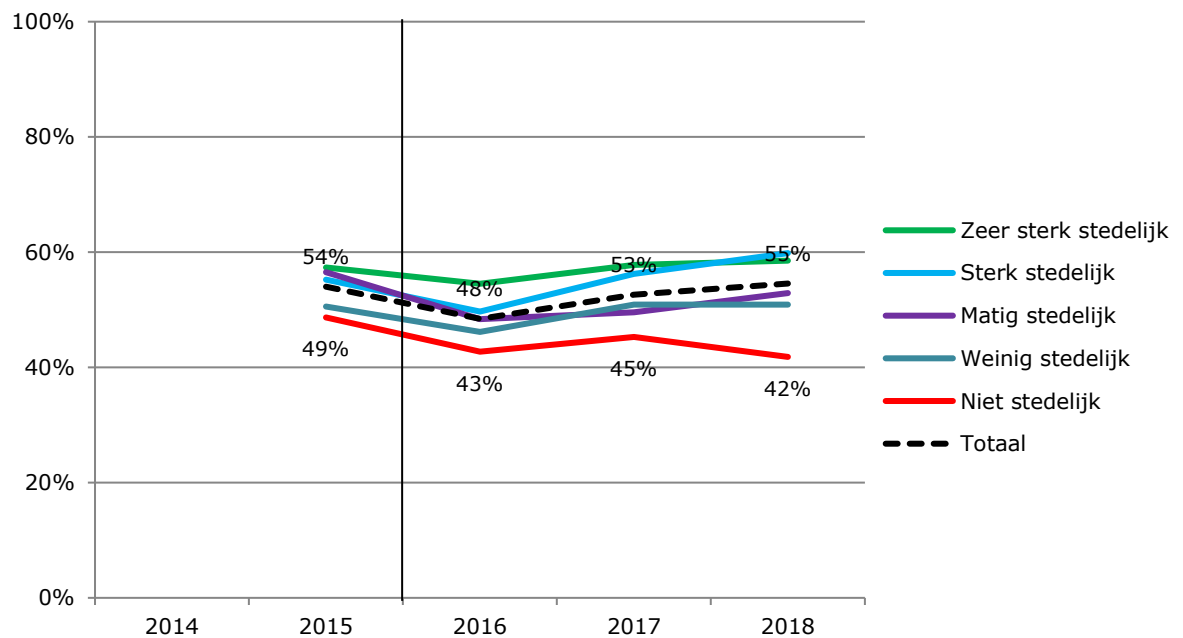
Figuur 4.10

'Het afsteken van vuurwerk door particulieren moet helemaal worden verboden, in plaats daarvan moet er op een centrale plaats bij de jaarwisseling een professionele vuurwerkshow worden georganiseerd', naar geslacht (%)

Figuur 4.11

'Het afsteken van vuurwerk door particulieren moet helemaal worden verboden, in plaats daarvan moet er op een centrale plaats bij de jaarwisseling een professionele vuurwerkshow worden georganiseerd', naar stedelijkheid (%)

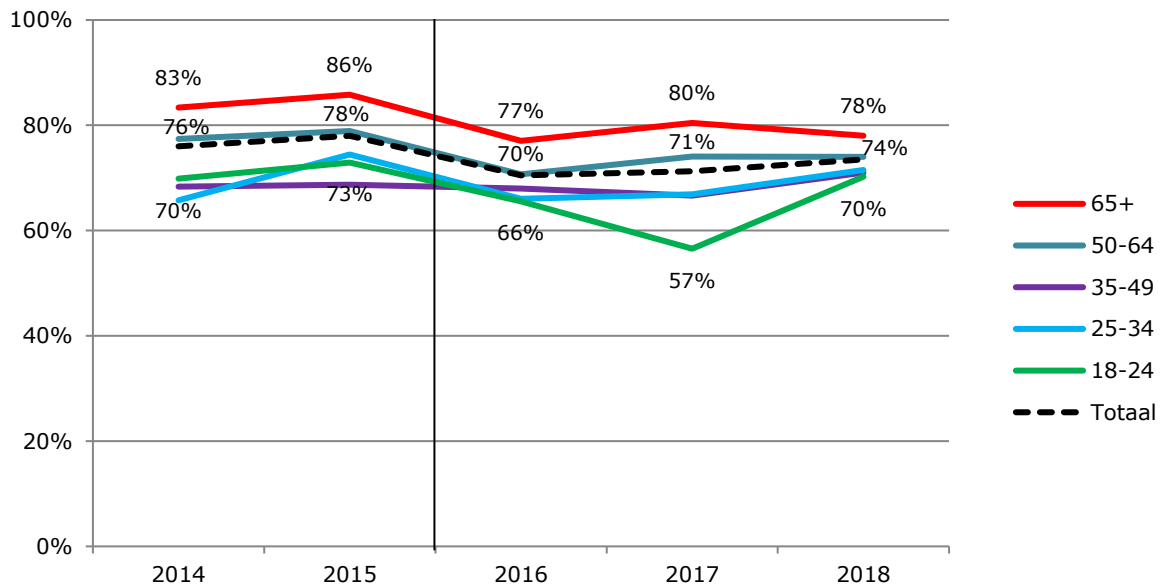

Vuurwerkvrije zones

Het instellen van vuurwerkvrije zones door de gemeente kan op algemene instemming rekenen. Ook onder de verschillende leeftijds- en opleidingsgroepen bestaat breed draagvlak voor deze maatregel (figuur 4.12 en 4.13). In de zeer sterk stedelijke gebieden is men het vaakst voorstander van deze maatregel. Het verschil met de niet-stedelijke gebieden is sinds 2017 iets groter geworden (figuur 4.15).

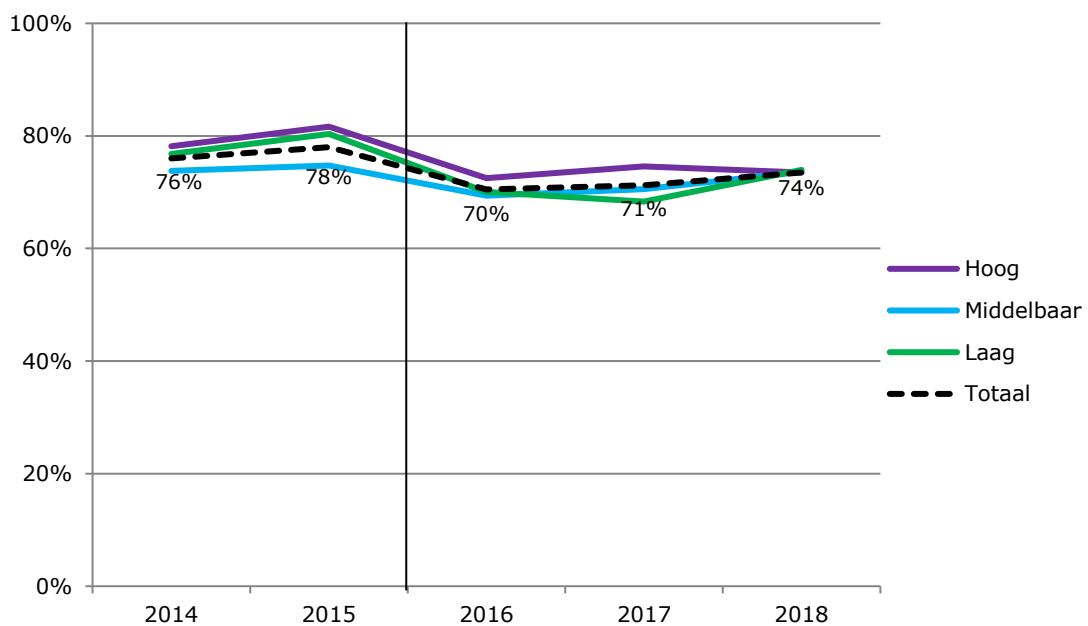
Figuur 4.12

'De gemeente moet vuurwerk op bepaalde plaatsen verbieden (vuurwerkvrije zones)', naar leeftijd (%)

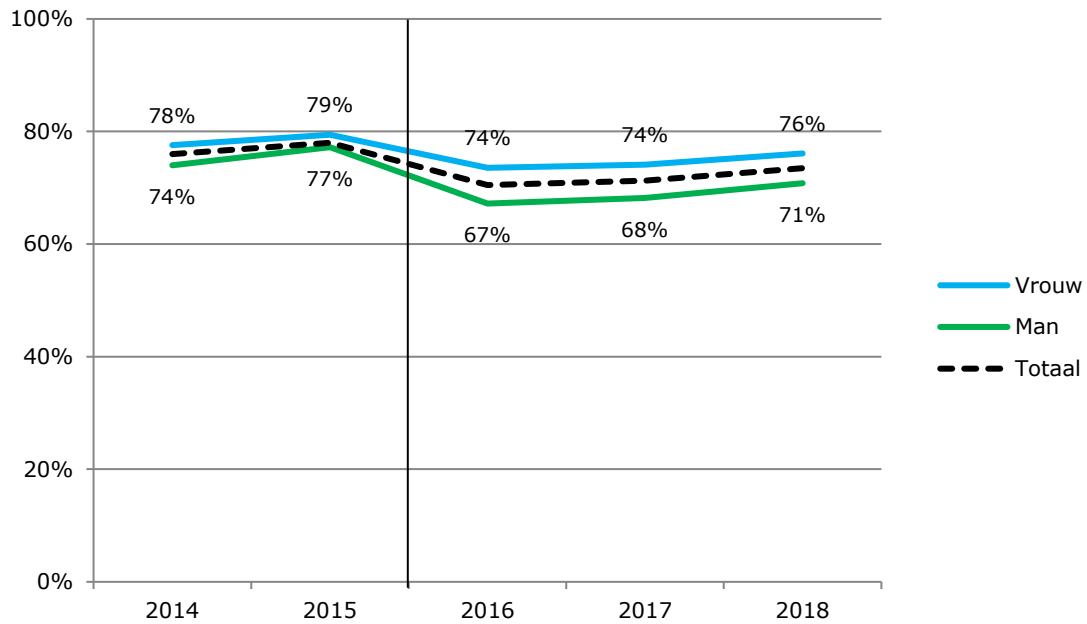
Figuur 4.13

'De gemeente moet vuurwerk op bepaalde plaatsen verbieden (vuurwerkvrije zones)', naar opleidingsniveau (%)

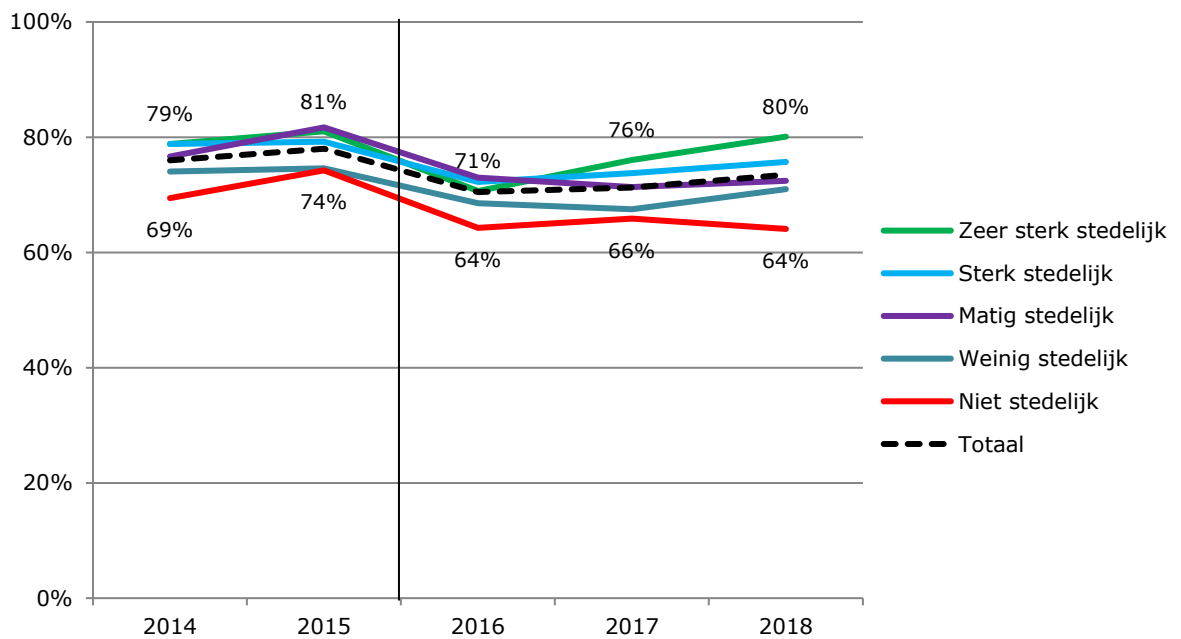
Figuur 4.14

'De gemeente moet vuurwerk op bepaalde plaatsen verbieden (vuurwerkvrije zones)', naar geslacht (%)

Figuur 4.15

'De gemeente moet vuurwerk op bepaalde plaatsen verbieden (vuurwerkvrije zones)', naar stedelijkheid (%)

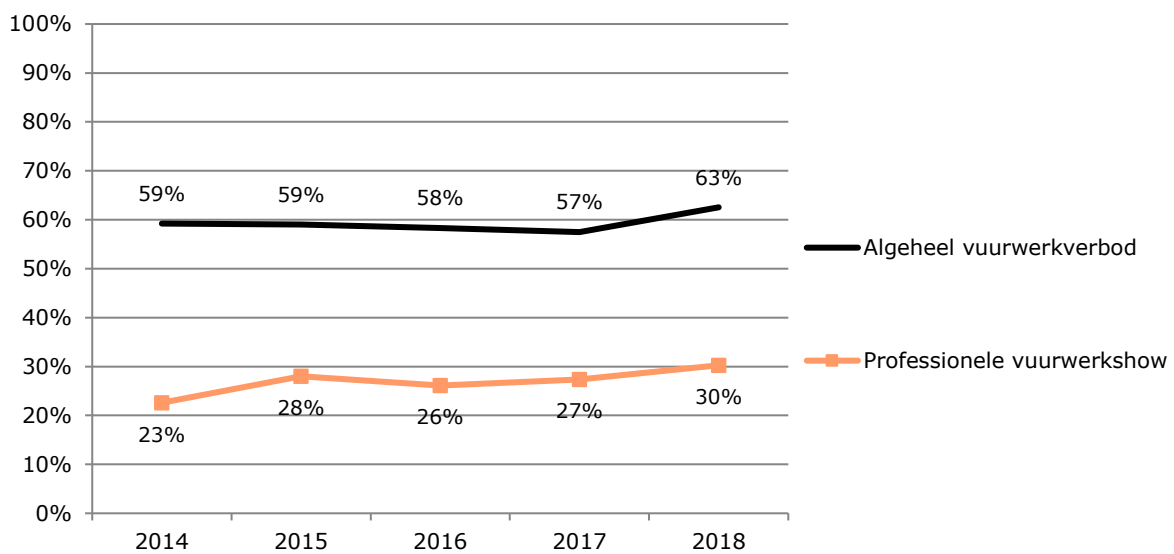
Vuurwerkverbod weerhoudt mensen vaker van zelf vuurwerk afsteken

Hoe reageren vuurwerkafstekers als er een particulier vuurwerkverbod wordt ingevoerd? Ruim zes op de tien vuurwerkafstekers (63 procent) zouden in deze situatie (waarschijnlijk) stoppen met zelf vuurwerk afsteken. Dit aandeel is gegroeid ten opzichte van 2017, toen 57 procent zou stoppen. Niettemin geven drie op de tien vuurwerkafstekers (29 procent) aan dat ze (zeker) niet zouden stoppen met vuurwerk afsteken. Een op de tien weet het nog niet.

Als er een professionele vuurwerkshow wordt georganiseerd (zonder verbod) zouden drie op de tien Nederlanders stoppen met zelf vuurwerk afsteken. Dit beeld is door de jaren heen niet wezenlijk veranderd (figuur 4.16).

Figuur 4.16

Vuurwerkafstekers: zelf stoppen met vuurwerk afsteken bij alternatieven? (% zeker of waarschijnlijk wel)

4.2 Afsteekverbod knalvuurwerk en vuurpijlen

Er zijn diverse maatregelen die de overlast van vuurwerk kunnen inperken. De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) adviseerde eind 2017 om een verbod in te stellen op knalvuurwerk en vuurpijlen. Dit type vuurwerk zorgt voor de meeste overlast en het meeste letsel.

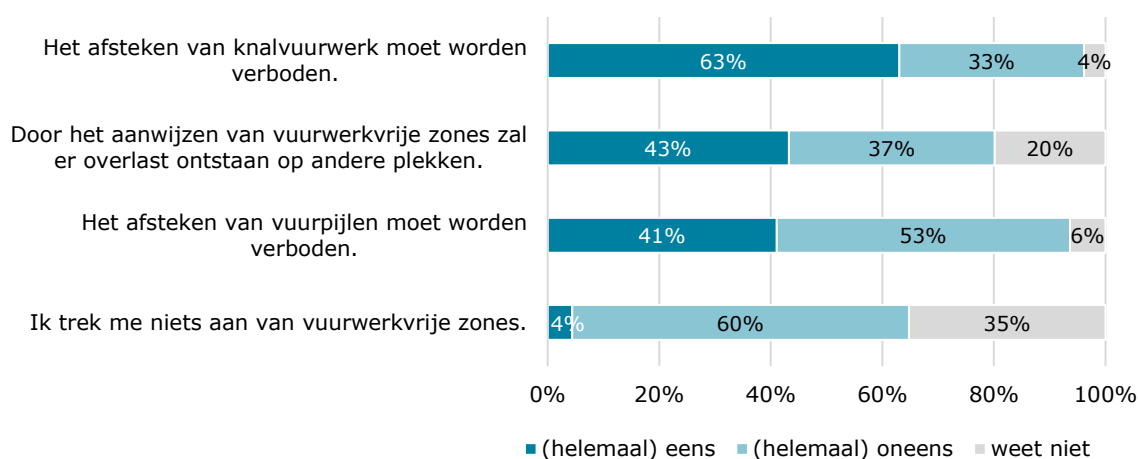
Meerderheid voor verbod op knalvuurwerk

Een meerderheid van de Nederlanders (63 procent) is vóór het verbieden van knalvuurwerk. Voor een verbod op vuurpijlen bestaat echter geen meerderheid: 41 procent is voor, 53 procent is tegen (figuur 4.17).

Van alle Nederlanders zou 4 procent zich niets aantrekken van vuurwerkvrije zones. Onder vuurwerkafstekers is dit 11 procent.

Figuur 4.17

Steun voor diverse maatregelen en aanpassingen gedrag in 2018 (%)

Helft Nederlanders staat negatief tegenover kabinetsbesluit om geen verbod in te stellen

Het kabinet heeft voorafgaand aan de jaarwisseling 2018-2019 vooralsnog besloten om de aanbevelingen van de OVV niet over te nemen en dus geen verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen in te stellen. Bijna de helft van de Nederlanders (49 procent) staat hier (overwegend) negatief tegenover. Een kwart van de Nederlanders steunt het kabinet hier (overwegend) in. Onder vuurwerkafstekers is een meerderheid (57 procent) positief over dit besluit (tabel 4.2).

Tabel 4.2

Hoe beoordeelt u het kabinetsbesluit om geen verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen in te stellen?

	2018	VUURWERKAFSTEKERS	NIET-VUURWERKAFSTEKERS
Zeer positief	10%	29%	7%
Overwegend positief	16%	28%	14%
Niet positief, niet negatief	21%	23%	20%
Overwegend negatief	22%	10%	25%
Zeer negatief	27%	8%	31%
Weet niet / geen mening	3%	2%	3%
TOTAAL	100%	100%	100%

Waarom geen verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen?

Voorstanders van het kabinetsbesluit vinden het 'betuttelend' als er een verbod komt op knalvuurwerk en vuurpijlen. Ook wijzen zij erop dat het slechts één keer per jaar is toegestaan. Verder zouden er volgens hen geen problemen ontstaan bij 'normaal gebruik'. Ook hechten sommigen aan het afsteken van vuurwerk als traditie. Daarnaast wordt betwijfeld of zo'n verbod effectief kan worden gehandhaafd; het zou mogelijk illegale handel in de hand werken.

Enkele citaten die dit illustreren:

- "Eén keer per jaar! Iedereen die daar een probleem mee heeft, heeft op dat moment even pech!"
- "Als alle Nederlandse tradities verboden worden, gaat onze Nederlandse identiteit naar de knoppen."
- "Hou eens op met "het volk" te betuttelen wat ze wel en niet mogen."
- "Overheid moet zich met belangrijke zaken bezighouden en niet met de tradities van de burger."
- "Wie gaat dit handhaven? Er is nu al veel te weinig politie."
- "Besluit moet ook gehandhaafd worden. Dat is onmogelijk uit te voeren. Vuurwerk is gemakkelijk verkrijgbaar, vooral in grensgemeenten. Daarnaast duikt de handel de illegaliteit in."

Waarom wel een verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen?

Tegenstanders van knalvuurwerk en vuurpijlen vinden dat dit type vuurwerk moet worden verboden uit milieu- en veiligheidsoogpunt. Daarnaast hebben zowel mensen als dieren er hinder van. Verder verwijt men het kabinet een gebrek aan daadkracht, zeker nu er een advies van de OVV op tafel ligt. Zoals uit figuur 4.17 al bleek, hebben mensen met name moeite met knalvuurwerk.

Ter illustratie enkele citaten:

- "Dit kabinet durft geen leiderschap te tonen en trekt overal de handen vanaf!"
- "Een keer duidelijk verbieden. Prima en dan zoeken naar alternatieven, die ook beter zijn voor het milieu en veiliger voor de mens. Laserlichtshow?"
- "Er gebeuren zoveel ongelukken met het gooien van rotjes en pijlen. Dat kan vermeden worden door het te verbieden."
- "Gezien de overlast voor dieren en de ongelukken die elk jaar weer gebeuren, begrijp ik niet dat dit vuurwerk nog steeds verkocht mag worden."
- "Siervuurwerk is mooi en blijft beperkt binnen afsteektijd, maar knalvuurwerk wordt vaak ondoordacht weggegooid en wordt steeds luider en krachtiger."
- "Wederom een antwoord van het kabinet dat laat zien dat ze niet daadkrachtig kunnen optreden bij een probleem."

Helpt Nederlanders vindt dat kabinet knalvuurwerk en vuurpijlen alsnog moet verbieden

Op de vraag wat het kabinet moet doen, zegt de helft van de Nederlanders dat het kabinet alsnog het afsteken van knalvuurwerk en vuurpijlen moet verbieden (tabel 4.3). Een derde is van mening dat het kabinet moet vasthouden aan zijn besluit (geen verbod). Een op de zes Nederlanders weet het niet of heeft geen uitgesproken mening.

Tabel 4.3

Wat vindt u dat het kabinet moet doen?

	2018	VUURWERKAFSTEKERS	NIET-VUURWERKAFSTEKERS
Het kabinet moet vasthouden aan zijn besluit (geen verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen).	33%	66%	27%
Het kabinet moet alsnog het afsteken van knalvuurwerk en vuurpijlen verbieden.	50%	22%	56%
Weet niet / geen mening	16%	13%	17%
TOTAAL	100%	100%	100%

4.3 Lokaal vuurwerkverbod

In de discussie rond het verbieden van vuurwerk is ook geopperd om gemeenten de mogelijkheid te geven een lokaal vuurwerkverbod (voor de gehele gemeente) in te stellen. Dit zou vanaf de jaarwisseling in 2019 mogelijk moeten zijn.²⁴ Ruim de helft (58 procent) van de Nederlanders is (overwegend) voor een lokaal vuurwerkverbod. Een derde (34 procent) is hierop tegen (tabel 4.4).

Van de vuurwerkafstekers zijn ruim zes op de tien (63 procent) tegen.

Tabel 4.4

Bent u voor of tegen een lokaal vuurwerkverbod in uw eigen gemeente?

	2018	VUURWERKAFSTEKERS	NIET-VUURWERKAFSTEKERS
Sterk voor	34%	9%	39%
Enigszins voor	24%	22%	25%
Enigszins tegen	16%	22%	15%
Sterk tegen	18%	41%	13%
Weet niet / geen mening	8%	6%	9%
TOTAAL	100%	100%	100%

²⁴ Zie Binnenlands Bestuur (2018), 'Gemeenten mogen vuurwerk oudjaar 2019 verbieden', <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/gemeenten-mogen-vuurwerk-oudjaar-2019-verbieden.9601432.lynkx> (geraadpleegd 5 december 2018).

4.4 (Gemeentelijke) vuurwerkshows

Professionele vuurwerkshow populairste alternatief bij particulier vuurwerkverbod

Sinds 2015 is er één evenement duidelijk het populairst als alternatief bij een particulier vuurwerkverbod: een professionele vuurwerkshow op een centrale plaats in de gemeente. Hieraan geven ruim zes op de tien Nederlanders de voorkeur (figuur 4.18). De andere alternatieven, zoals een groot vreugdevuur, popconcert of gezamenlijk eten, volgen op grote afstand. Voor een op de zes Nederlanders is er geen alternatief nodig.

Figuur 4.18

Stel dat het afsteken van vuurwerk in uw gemeente voor particulieren wordt verboden, wat zou u dan graag als alternatief zien (betaald door uw gemeente)? (één antwoord mogelijk)

